25me année № 6345

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
"ԱՐԵՒԵԼՔ„ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ 80 Դ.ռշ.
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 108 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 35 Ֆրն.
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ

20 հատ 1 ղրուշէն փոխ
1 մեծ.ի ճառով կ'ընդունուի

10 ՓԱՐԱ

Արեւելք

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

اره ولك
درسعادتده غلطه ده اره ولك غزته سى اداره خانه سی

DIRECTION
DU JOURNAL ARMÉNIEN
"ARÉVELK"
CONSTANTINOPLE - GALATA

10 PARAS

ԳՐԱԿԱՆ ՎԱՅՐԿԵԱՆՆԵՐ

ՃՇՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Լարուած ուշադրութեամբ մը հետեւեցայ այս էջերուն մէջ Յ. Գ. Մրմրեան էֆ.ի հրատարակած այն ուսումնասիրական տեսութեան որ նիւթ ունէր իրեն «Լրագրութիւնը Թրքահայերուն մէջ»։

Ուսումնասիրութիւն կամ ո՛չ, քանի որ մենք հիմա վարժուած ենք այսպէս կոչել անձնական յիշատակներով, չնչական դէպքերով ու հին հրատարակութիւններէ քաղուած եղելութիւններով պատրաստեալ ու համեմեալ գրութիւնները, Մրմրեան էֆ.ի հրատարակածը և այն ալ երեք յօդուածի մէջ ամփոփուած, ինքնին կարեւոր ու հետաքրքրական աշխատութիւն մըն էր, գնահատութեան ու համակրանքի արժանի։

Մնաց որ, Մրմրեան էֆ. այս ուսումնասիրութիւնով ո՛չ միայն ըստ կարելւոյն պատկերացուցած կ'ըլլայ նախորդ լրագրական շրջանի մը ուրուագիծը, այլ նաեւ ազդու և անմոռանալի դաս մը տուած կ'ըլլայ գրական ու հրապարակագրական նոր դպրոցի մշակներուն։

Տաղանդաւոր գրագէտին ու պատուական բարեկամիս գրածները, պարզած երեւոյթները չեմ ուզեր երբեք խնդրոյ նիւթ ընել մի առ մի, քա՛ւ լիցի. նախ որ իրաւասութիւն կամ կարողութիւն չունիմ այդ բանը ընելու և երկրորդ՝ եթէ այս գրուածներուն և պարզուած երեւոյթներուն մէջ նուազ ստոյգ կամ ուշ-վաւերական իրողութիւններ իսկ նշմարած ըլլայի, դարձեալ տարակոյսի տակ դնել պիտի չհամարձակէի այն բարեացակամ ու ազնուագին տրամադրութիւնը, որով հմուտ յօդուածագիրը ուզած է մէջտեղ դնել զանոնք, մարդու չդպչելու բաղձանքով և ո՛չ զոք վիրաւորելու նպատակաւ։

Իր տեսութիւնը որ 1840 թուականէն մինչեւ 1900 յանգող լրագրական շրջանի մը շուրջը կը դառնայ, չէր կրնար գրուած չըլլալ արդէն միայն անոնց համար որոնք այդ տեւողութեան մէջ գրիչ շարժած են «Ազնուական այն մեծ սկզբունքներով ու բարոյական այն վեհ կանոններով» որոնց գոյութիւնը ի զուր կը փնտռուի գրողներէն մեծ մասին քով։ Մրմրեան էֆ. այդ դասակարգէն անուններ յիշած է որոնք պատկառանք կ'ազդեն արդարեւ ընթերցողին վրայ և զգացնել կուտան թէ տարբեր կազմուածքով ու խառնուածքով մարդիկ չեն որ պիտի կարենային երբեք բարձրացնել Մամուլին վարկը ու բարոյականութեան վրայ ունենալիք ազդեցութիւնը։ Տէրոյենցի, Միսաքեանի, Մամուրեանի պէս գրողներու անունները մեր լրագրական պատմութիւնը պէտք է նուիրականութեամբ ու յարգանքով յիշէ։

Միայն, թո՛ղ ներուի ինձ ըսել, թէ Մրմրեան էֆ. շատ աւելի աղէկ ըրած պիտի ըլլար եթէ իր տեսութիւնը դադրեցնէր առ առաւելն մինչեւ 1890 թուականը, ուր տակաւին գոյութիւն ունէին իր սիրած ու փառաբանած հրապարակագիրներէն մէկ քանիներ և կամ անոնցմէ մեծ մասին յիշատակը կենդանի էր դեռ մտքերու մէջ։ 1890էն ասդին, հայ մամուլը և գրականութիւնը կարեւոր ոստում մը ըրած են արդէն դէպի օտար արտադրութիւնները։ Այս կէտը կը մոռնայ Մրմրեան էֆ. և հիներուն կը խառնէ անունները Գր. Զօհրապի, Հ. Ասատուրի, Սիպիլի, Ա. Փանոսեանի և այլոց որոնք երբ գրագէտ կ'երեւան այն միջոցին, երբ Տէմիրճիպաշեան կը մտնէր Միսաքեանը, խօսելու համար Նիրվանային ու Օկիւսթ Գօնդին վրայ և երբ Ռ. Յ. Պէրպէրեան իր «Մարդիկ և Իրք»ը կը հրատարակէր նոր ձգտումներով ու իմաստասիրական հակումներով։ 1890էն ասդին, գրական շրջանը ու լրագրութիւնն ալ մէկտեղ, փոխուած էին յոյժ զգալի կերպով և յիշեալ գրագէտները ուրոյն ուրոյն կը պատրաստէին այն դպրոցները, որոնց պիտի հետեւէին վերջէն հիմակուան գրողներէն շատեր, արդէն հետամուտ ըստ կարգին գրական նորանոր արտադրութեանց և հին մտաւորական սերունդին բոլորովին անտեղեակ, անոր անհրապոյր առանձնութենէն մեկուսացած ու հեռացած։

Ուրեմն, Մրմրեան էֆ. ուզելով դաս մը և հզօր դաս մը տալ նորերուն և միւս կողմէ յարգանք մը և չափազանց յարգանք մը ընծայել հիներուն, չէ՛ ուզած յիշել նաեւ անունները գոնէ այն մէկ քանի նոր գրողներուն որոնք իրենց մուտքը գործած էին գրականութեան սեմէն ներս, այն տարիներուն ուր Զօհրապի, Սիպիլի և այլոց պէս գրողներ կը փայլէին և կը պանծային արդէն և որոնք արժանիքով թէ բարոյականով, իրենց իմացական յաջողութեամբ ու կրթութեամբ կրնան նկատուիլ կարգ մը պարագաներու մէջ իբրեւ հետեւող իրենց «երիցագոյն նախորդաց արժանաւոր մասին գծած մաքուր շաւղին» ինչպէս ինքն իսկ պահանջած է։ Եթէ Մրմրեան էֆ. մոռցաւ յիշել գրողներէ ոմանց անունները, ինչո՞ւ ուրեմն չմոռցաւ յիշել նաեւ անունը այնպիսիներու որոնք մինչեւ 1900 անուն անգամ չունէին լրագրութեան մէջ և որոնք արդէն կարծուածին չափ որ և է կարեւոր բաժին մը բերած չեն գոնէ «մինչեւ մօտ օրերս հրատարակուած «Մասիս»ին մէջ»։

Այս մինչեւ մօտ օրերս հրատարակուած շաբաթաթերթին կեանքը շատ մօտէն ծանօթ ըլլալով ինծի, չեմ կրնար լռելեայն անցնիլ այս պարագան։ Մասիս կրնար հրատարակուիլ դեռ իբր գրական թերթ, ինչպէս հրատարակուած էր աշխատակցութեամբ անոնցմէ առաջ գրական արդար անուն մը ստացող գրողներու, որոնք կարծեմ չեն պատկանած բնաւ այն «տեսակին ուր պատանի մուսաներ կան ցոյցի, պերճանքի, շատախօսութեանց եւ անձնական տղայ յագեցումներու ենթակայ», ինչպէս կը գրէ Մրմրեան էֆ.։

Մինչեւ 1900 թուականը երկարաձգուած լրագրական ուսումնասիրութեան մէջ, ի՞նչպէս կարելի էր մոռնալ նաեւ անունը Յ. Ալփիարի, որ եղական դպրոցի մը միակ հիմնադիրը և պետը ըլլալու պարծանքն ունի այսօր։ Մոռնալ Յ. Ալփիարը, կը հասկնամ, բայց Մրմրեան էֆ. առաջինն է գրական երգիծանքը գնահատող՝ յանձին Յ. Յ. Պարոնեանի։

Ուրեմն, կամ այն է որ Մրմրեան էֆ. մէկ շունչով լռել ուզած է նոր շրջանի լրագրութիւնը և բոլոր գրողներն ալ անխտիր, ինչ որ նուազ յանձնարարելի ու նուազ պատշաճ կերպ մըն է քննադատի մը համար, կամ այն է որ մասնաւոր նպատակի մը ծառայել տուած է իր գրիչը ու միտքը, յայտնի ձիգ մը ընելով թուելու համար միայն անոնք որ «Կրօնքի խղճահար ատեանէն, գրաբարի լուրջ դպրոցներէն եւ եւրոպական ակադեմիկ մարզանքէն եղող հրապարակագիրներ» եղած են։ Այս պարագային մէջն ալ, մեծանուն յօդուածագիրը խունկ վառած կ'ըլլայ, քիչ մը միամտաբար, անոնց առջին, կարծելով թէ գրաբարի լուրջ դպրոցէ մը և կրօնքի խղճահար ատեանէ մը դուրս ելած ըլլալու է անպատճառ մարդ, կարենալ հրապարակագիր ըլլալու համար։ Դո՛ւք քու՛ն՝ բաղդերնիդ սրթուն, ո՛վ յիշատակութեան արժանացած հրապարակագիրներէ ոմանք։ Գոնէ Գր. Զօհրապի, Փանոսեանի, Սիպիլի պէս գրողներուն համար չէ որ պիտի կարենայինք ըսել այս բանը. ծիծաղելի յաւակնութիւն մը ստեղծած պիտի ըլլայինք իրենց պակաս համբաւին շուրջը։

Բայց թէ գրող մը, ըլլա՛յ հրապարակագիր կամ լրագրող, իր այս տիտղոսին արժանանալու համար պարտական է կրթուած ըլլալ, բարոյականի տէր ըլլալ, մաքուր խղճմտանք ու ազնուական հոգի ունենալ, ո՛հ, ատոնք բոլորն ալ կը հասկնամ, կը վկայեմ և ամբողջ ուժովս մեծաձայն կը գոչեմ Մրմրեան էֆ.ի հետ թէ իր այս պահանջումները արդարացի են ու պատուաբեր հայ լրագրութեան։ Տարբեր բան է բաղդատութեան դնել ասկէ վաթսուն տարի առաջուան օրագրութիւնը, արդի լրագրական վիճակին հետ։ Հիները լրագիրը կը նկատէին իբրեւ միտքի luxe մը, իբրեւ ժամանցի նպատակ մը, մինչդեռ արդի լրագրութիւնը ոչ այլ ինչ է, եթէ ոչ հայելի մը ուրկէ ընթերցողը վայրկենաբար կը պահանջէ տեսնել սինեմաթօկրաֆիք անցքը երկրագունտիս մէջ պատահած բոլոր դէպքերուն, եղելութիւններուն։ Արդի լրագրութիւնը դուրս վանած է իրմէ այն գրականութիւնը որ արդիւնքը ըլլալ կը կարծուէր ակադեմիկ մարզանքներու։ Այս ըմբռնումով, նախորդ լրագրութիւնը ծիծաղելի դեր մը կատարած կ'ըլլայ նորերուն քով և այն ատենուան հրապարակագիրները, հիմակուաններուն աշխուժութեան, աշխատութեան ու եռանդին բերմամբ մէկ մէկ գաճաճներ կրնան թուիլ, մեղի, պատմութեան մէջ։

Բայց թէ, նոր լրագրութեան մէջ ներմուծուած բարեփոխումները փոխած են նաեւ անոր մշակները և թէ հին գրողներուն կենցաղին, կրթութեան ու բարոյականին բաղդատմամբ նուազ գնահատելի են արդի հրապարակագիրներուն սովորութիւնները ու բարքերը, ասիկա այնպիսի փափուկ խնդիր մըն է զոր Մրմրեան էֆ. չէր կրնար ապաքէն լուծել մէկ քանի յօդուածով։ Ես ընդհակառակը այնպէս կը զգամ թէ «Ալէլուա»ի եղական հեղինակը խօսքը անգամ ընել ուզած չէ այս խնդրոյն, գիտնալով թէ այսօրինակ բաղդատութիւն մը տարբեր ու անարժէք արդիւնք մը պիտի պարգեւէր իրեն։ Իր նպատակն եղած է, ըստ իս, չեշտել ամէն բանէ առաջ տարբերութիւնը խառնուածքի, կազմուածքի որ կայ հին գրողներուն ու նոր գրողներուն միջեւ և այս տեսակէտով բնաւ քաջալերական չեն իր տողերը հանդէպ վերջիններուն։ Մնաց որ, քաջալերական թէ ո՛չ, Մրմրեան էֆ. իր դրած տողերով արդար դատողութեան մը յանգած կ'ըլլայ երբ աչքի առջեւ բերենք այն կարգ մը գրողները իրօք որոնք այսօրուան լրագրութեան մէջ զուրկ ըլլալու էին որ և է արժանիքէ, որ և է քաջալերանքէ։ Հիները տարբեր են նորերէն ո՛չ թէ միայն այն պատճառաւ որ «Կրօնքի խղճահար ատեանէն, գրաբարի լուրջ դպրոցներէն եւ կամ ակադեմիկ մարզանքներէ» դուրս ելեր են, այլ տարբեր նաեւ անոր համար որ անոնք կրթուած էին, ազնուական էին, լուրջ էին և «ճանճին կը կրէին ոսկի պատուազգացութիւն եւ ադամանդ խղճմտանք ուրկէ յաճախ կ'ադբերանար ինչ որ բարի է ու ճշմարիտ։»

Մրմրեան էֆ.ի այս գեղեցիկ տողերուն մէջն է ահա ամբողջ ճշմարտութիւնը արդի գրական մարդոց ոմանց երեսին նետուելիք արհամարհանքին։

ՌՈՏՈԼՖ ՍԱՄԻԿԵԱՆ

ՎՍԵՄ. ՀԱԶԻՄ ՊԷՅ
ՊԱՂՏԱՏԻ ՆՈՐ ԿՈՒՍԱԿԱԼ
S. E. HAZIM BEY
Nouveau Gouverneur Général de Bagdad

ՎՍԵՄ. ՐԵՇԻՏ ՊԷՅ
ՄԱՆԱՍՏԸՐԻ ՆՈՐ ԿՈՒՍԱԿԱԼ
S. E. RÉCHID BEY
Nouveau Gouverneur Général de Monastir

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻ

ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԵԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿՆԵՐ

Ինչպէս յաճախ կ'ըսէր Ռընան, շնորհիւ Պ. Մոնթիյոնի, տարուան մէջ օր մը կայ ուր առաքինութիւնը կը վարձատրուի։ Այսպէս՝ տարին մէկ օր առաքինութիւնը այժմէութիւն կը ստանայ և այդ առթիւ հանդիսաւոր ճառ մը կ'արտասանուի։

Այս տարի այդ պաշտօնը կատարեց Պ. Բօլ Պուրժէ, որ կրցաւ նոր բան մը ըսել առաքինութեան վրայ։ Ակադեմականներուն մեծ մասը սովորոյթ կ'ունենան, երբ կարգը իրենց կուգայ այդ տարհապարհակ աշխատութիւնը կատարելու։

Պ. Բօլ Պուրժէ իր ճառը խօսեցաւ ո՛չ թէ իբր հոգեբան ու աշխարհիկ վիպագիր, այլ իբր իմաստասէր, Պասքալի ու Օկիւսթ Քոնթի պէս։ Պ. Բօլ Պուրժէ առաքինութիւնը պարզեց ընկերաբանական հիւթեղ դասի մը պէս, քիչ մը խստամբեր և վարդապետական չեշտով։ Մտածման բարձրութիւն և կուռ ոճ մը ցոյց տուած է, որոնք իր ճառին արժանաւոր յաջողութիւնը ապահովեցին։ Հոգեբան վիպագիրը իբր մեծ խորհող մը ներկայացաւ իր ճառին մէջ։

Առաքինութիւնը ստեղծուած մըն է, ըսաւ Պ. Բօլ Պուրժէ իր ճառին սկզբնաւորութեան մէջ։ Որքա՛ն իրաւունք ունի Պ. Պուրժէ։ Պէտք է շնորհակալութիւն յայտնել իրեն՝ հաստատած ըլլալուն համար այդ բանը։ Միայն թէ մարդ որքա՛ն ինքզինքը անկարող զգայ տիեզերքը բացատրելու, առաքինութիւնը նոյնքան հասկնալի բան մը կը դառնայ։ Իրաւ է որ առաքինութիւնն ալ ստեղծուածային բան մըն է, բայց ոչ ուրիշ բաներէ աւելի։ Մարդ կրնա՞յ լաւագոյն կերպով թափանցել փիլիսոփայական ու արուեստագիտական գեղեցկութեան, ինչպէս նաեւ բարոյական գեղեցկութեան էութեանը։ Ոչ, անտարակոյս։ Մարդկային թափանցողութիւնը կը կատարուի զանազանելով, զգալով և պաշտելով բարոյական գեղեցկութիւնը, ինչպէս միւս գեղեցկութիւնը։ Բայց այդ երկու կարգի գեղեցկութեանց ալ ըստ բաւականին իրազեկ չեն մարդիկ, քանի որ չեն գիտեր թէ ի՛նչ բանի մէջ կը կայանան անոնք։

Իբր դրապաշտ ընկերաբան՝ Պ. Բօլ Պուրժէ ի վեր հանեց առաքինութեան առաջ բերած ընկերական բարիքը։ Համոզկեր խօսքեր ըրաւ ընտանիքի վրայ, որ ընկերութեան բջիջն է, ինչպէս նաեւ գթութեան օրէնքի մասին, առանց որու չպիտի կրնար ապահովուիլ մարդկային երջանկութիւնը։ Կարճ խօսքով՝ մարդկային ընկերութիւն մը չի կրնար տեւական կեանք ունենալ առանց առաքինութեան։ Ասկէ կը հետեւի թէ առաքինութիւնը տկարացնելու ձգտող ամէն վարդապետութիւն սխալ է ընկերաբանօրէն և վնասակար՝ քաղաքակրթութեան։

Պ. Բօլ Պուրժէ անխտիր մարդկային ամէն ընկերութեան հիմ կը նկատէ առաքինութիւնը։ Բացայայտ է թէ իրաւունք ունի, պայմանաւ որ չափազանցութեան չատնի։ Անվիճելիօրէն անհրաժեշտ է առաքինութիւնը, այսինքն բարոյական կորովը, որպէս զի առաջ գան լաւ քաղաքացիներ, ընտանիքի բարի հայրեր, ընտիր գործաւորներ եւայլն։ Նաստիրութիւնը, ծուլութիւնը, վատութիւնը, մոլութիւնը մահուան տարրեր են անհերքելիօրէն։ Ինչ որ կը յատկանշէ բուն իսկ առաքինութիւնը, սա է թէ վսեմ և գրեթէ անօգուտ է ան արուեստին պէս։ Տեսէք Մոնթիյոնի մրցանակին պսակաւորները։ Շատ աղուոր բան մըն է դեռատի աղջկան մը անձնուիրութիւնը, երբ ամէն ինչ կ'ընէ՝ իրմէ փոքր եղող բազմաթիւ եղբայրներն ու քոյրերը կրթելու համար։ Նոյնպէս գեղեցիկ գործ մըն է այն զոր կատարած են աղքատ մարդիկ, որք տղաք խնամելով, առանց նկատի առնելու իրենց անձնական ապրուստը, և պառաւ սպասուհիներ՝ որոնք կը շարունակեն ծառայել նիւթական անձկութեան մատնուած տէրերու քով, առանց վարձք ստանալու։ Բայց այդ անձնուիրութիւններէն նպաստաւորուողները պիտի կրնային ո և է կերպով ապրիլ, քանի որ աղքատախնամ մարմինները պիտի սփոփէին բախտաղուրկներու պէտքերը, եթէ երբեք անհատական նախաձեռնութիւնը պակսէր։

Անձնուրացութեան այդ արարքները շատ սրտայոյզ են. անոնց անգնահատելի արժէքը կախում ունի ոչ թէ գործնական օգտակարութենէն, այլ անձնուէր մարդոց հոգեկան գեղեցկութենէն։ Հիասքանչ առաքինութեան գործեր կան որոնք բանի մը չեն ծառայեր, և կան ալ որ վնասակար են։

"ԱՐԵՒԵԼՔ„Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (7)

ՓԻԷՌ ՄԱԷԼ

ԳԵՂԱՆԻ ԿՈՄՍՈՒՀԻԻ ՄԸ
ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ
ԳԱՅԼԵՐՆ ՈՒ ԳԱՌՆՈՒԿԸ

Ա.

ՔՐՈՒԱ-ՎԻԹՐԷԻ ԿԱԼՈՒԱԾԻՆ ՄԷՋ

Ժէրօմ Մարպըրուն էր այդ մարդը։

Սոսկումի բացագանչութիւն մը արձակեց։

—Դո՛ւք էք նորէն։

—Այո՛, այս անգամ տեսայ ձեր մեկնիլը և ես ալ ճամբայ ելայ իսկոյն, առանց ըսելու թէ ո՛ւր կ'երթամ, և անկէ ի վեր ձեր դարձին կը սպասեմ ճամբուն եզերքը գտնուող անտառներուն մէջ՝ աւելի մօտէն տեսնելու համար ձեզ։ Չէի կրնար գուշակել որ կառքէն ելլելով հետիոտն պիտի դառնաք դղեակ. ինծի այնպէս կը թուի որ այսօր բաղդը կը ժպտի, քանի որ առանձին կը գտնուինք այս մենութեան մէջ։

—Կարծեմ կը սպառնաք ինծի, ըսաւ կոմսուհին, քաջաբար ցուցնելով ինքզինքը, մինչ սոսկալի վախ մը կը զգար։

—Ո՛չ... լաւ գիտէք թէ կը սիրեմ ձեզ... Դուրս ելածնուդ պէս, ձեզի կը հետեւիմ, որովհետեւ պէտք կը զգամ ձեզ տեսնելու և ձեր կեանքով ապրելու։ Ամէն անգամ որ այդ խրխա Ռուաեօմօնթէն դուրս կ'ելլէք, հոն կը սպասեմ, և երբ դղեակին սահմաններէն հեռանաք, դարձեալ հոն եմ։ Յանցանքը իմս չէ որ ձեր վրայ կը խենթենամ։

—Նողկանք կը պատճառէք ինծի...

—Աւելի լաւ է այդ բանը քան թէ կարեկցութիւն շարժել։

Մարպըրու պահ մը լուռ մնաց և յետոյ խուլ շեշտով մը ըսաւ.

—Ո՛չ կը խաբեմ ձեզ... Մեծ վիշտ մը կը զգամ, ձեր բերնէն լսելով որ նողկանք կ'ազդեմ... պիտի նախընտրէի ձեր կարեկցութիւնը շարժել, որովհետեւ կարեկցութիւնը թերեւս քաղցր արտայայտութիւն մը դնէր ձեր աչքերուն մէջ... Ամբողջ կեանքս պիտի տայի այդ թովիչ նայուածքներէն մէկուն արժանանալու համար։

Ժէրօմ Մարպըրու մօտեցած էր Սիւզանի։ Փորձեց կոմսուհիին ձեռքը բռնել։ Մանկամարդ կինը ետ քաշուեցաւ աշխուժով և անդունդին այնքան մօտեցաւ որ մարդը ճիչ մը արձակեց։

—Զգուշացէ՛ք, մահուան գիրկը կը դիմէք։

Եթէ երբեք ժայռի մը կտոր անջատուէր կօշիկին տակէն, Սիւզան պիտի թաւալէր փլատակներուն մէջ, որոնք կը դահավիժէին դէպ ի վար, սոսկալի խորութեանց մէջ։

Սիւզան բնազդական շարժումով մը ընկրկեցաւ և Մարպըրուի երկարած թեւերուն մէջ ինկաւ, որոնք մանկամարդ կնոջ մարմնոյն շուրջը սեղմուեցան վայրագ յաղթութեամբ։ Ժայռը փլաւ ու վար գլտորեցաւ սոսափելով և իր անհագին զանգուածին տակ ջախջախելով եղեւնի ոստեր։

Ժէրօմ Մարպըրու կրքոտ, բուռն և գրեթէ անզուսպ համբոյրներ կը դրոշմէր կոմսուհիին մազերուն վրայ։

Սիւզան կը մաքառէր, առանց իր մտքի արթնութիւնը կորսնցնելու։

—Ա՛հ, թշուառական, ա՛հ թշուառական։

Աղօրեալը բռնութեան դիմեց։

Իր զօրաւոր մատներով փորձեց զսպել Սիւզանի տենդոտ կորովը, որ սաստկացած էր զգացած զայրոյթէն, սոսկումէն և նողկանքէն։

—Օգնութեան հասէք, կ'աղաղակէր կոմսուհին։

Իսկ Մարպըրու, տենդութեամբ լեցուած և գինովի յաղթանակ մը ձեռք բերած ըլլալուն գոհ, պատասխանեց.

—Ինչո՞ւ համար կը վախնաք, քանի որ կը սիրեմ ձեզ... Ուրիշ բան չեմ խնդրեր ձենէ եթէ ոչ ձեր սիրոյն խոստովանութիւնը... Ըսէ՛ք թէ կը սիրէք զիս և ես ազատ պիտի թողում ձեզ... Սիրուած ըլլալու ապահովութիւնը կը բաւէ զիս երջանիկ դարձնելու. այն ատեն պիտի ջանամ ապացուցանել թէ արժանի եմ ձեզի, իմ ցոյց տուած անձնուիրութեամբս, զոհողութեամբս և այն ամէն խօլ արարքներով զորս պիտի պահանջէք ինէ... Ըսէք, Սիւզան, կը սիրէ՛ք զիս...

Ցեղակարծ շարժում մը ըրաւ Սիւզան, ինքզինքին վրայ դալարուելով, այնպէս որ Ժէրօմի ձեռքէն սպրծաւ իր դիւրաթեք շարժումին շնորհիւ։

Մանկամարդ կնոջ շունչը կտրած էր և խարտեաշ գեղեցիկ մազերը ցիրուցան եղած էին։

Կոմսուհին հասկցաւ որ պիտի նուաղէր և թէ ամէն ինչ պիտի լմննար։

Իր կապոյտ ու մանկունակ աչքերը, վրդոված և ահաբեկ, օգնութիւն մը, հրաշք մը փնտռեցին իր շուրջը, բայց բոլորովին ամայի տեղ մը կը գտնուէր, ուր բացարձակ լռութիւնը կը տիրէր։ Ոչ իսկ թռչունի մը երգը կը լսուէր։

Կարելի չէր խոյս տալ... Սրունքները կը դանդաչէին... Եթէ տասը քայլ յառաջանար՝ մարդը առեւէն պիտի հասնէր։ Ուստի դարձեալ աղաղակեց.

—Օգնութեան հասէ՛ք։

Այդ աղաղակին մէջ դրած էր իր դեռագոյն ուժը և բովանդակ կորովն ու յուսահատութիւնը... Աւելի հառաչ մը եղաւ տակաւ... գրեթէ հեկեկանք մը...

Այդ թշուառականին տիրապետութեան տակ կը զգար ինքզինքը...

Ժէրօմ Մարպըրու տեղէն չէր շարժած բնաւ։

Արահետին եզերքը կը գտնուէր, թեւերը խաչաձեւած, երկու քայլ հեռու անդունդէն և կռնակը դարձուցած անոր խորութեանց...

Լռելեայ, վստահ իր ատելութեան և վրէժխնդրութեան վրայ, որուն կը սպասէր այնքան երկար ատենէ ի վեր և որ հիմա կը ներկայանար իրեն, ժպտադէմ կը դիտէր իր զոհը, առանց կորսնցնելու իր պաղարիւնութիւնը։ Հարկ կա՞յ ըսելու որ նախկին մուրացկանն էր այդ մարդը, այն որ ցեխին մէջէն բռնով առած էր ոսկին։

Սիւզան կորսուած էր ալ եւս...

Այն ատեն անդիմադրելի խոյանքով մը նետուեցաւ Ժէրօմ Մարպըրուի վրայ և բոլոր ուժովը հրեց զանի։

Աղօրեալը դէպ ի առաջ նետեց ձեռքերը, ինքզինքը բռնելու համար, սակայն հաւասարակշռութիւնը կորսնցուց և երկու ձեռքերը օդին մէջ տատանեցան։ Յետոյ դէպ ի ետ գլտորեցաւ պարապութեան մէջ։

Բ.

ՄՈՒՐԱՑԿԱՆԻՆ ՄԱՀԸ

Կոմսուհին կը վազէր ըստ բախտի, քարուտ նեղ ճամբէն յառաջանալով, ուր կօշիկները կը պատռէին և շրջազգեստը փուշերուն կը կառչէր. ամէն քայլի կը սայթաքէր իր տկարութեան պատճառաւ։ Մարդուն կարեկցութիւնը կը շարժէր՝ այդ վիճակին մէջ տեսնելով Սիւզանը, որ մեղմաձայն կը կկնէր, մղձաւանջի մը մատնուած կարծես։

—Սպանեցի՜ զանի, սպանեցի՜ զանի։

Արդարեւ այդ ոճիրը գործած էր Սիւզանի պէս հեզահամբոյր ու անմեղ կին մը։ Ի՜նչ պիտի ըլլար իր վիճակը, ի՜նչ սուտեր պիտի կրնար յերիւրել, եթէ երբեք կասկածէին իր վրայ։ Աւելի՜ լաւ չէր ըլլար մեռնիլը։

Երբ կոմսուհին Ռուաեօմոնթի շրջակայքը հասաւ, անտառի մը եզերքը ինկաւ։ Դղեակը կը կանգնէր վերը, իրմէ բարձր, սպառնական երեւոյթով։ Պարտէր դղեակ դառնալ և իր սովորական ամենօրեայ կեանքը վարել, իր խղճին վրայ ունենալով սպանութեան մը բեռը... պիտի կրնա՞ր այդ քաջութիւնը ունենալ։

Ակռաները իրարու կը զարնուէին։ Սարսուռներ կ'անցնէին մարմնոյն մէջէն։ Սակայն մտադրեց քիչ մը կարգի դնել իր արդուզարդը, եթէ չէր ուզեր որ վրդովիչ հարցումներ ուղղէին իրեն։ Իր ոսկիէ զարդատուփը հանեց գրպանէն, և դէմքը դիտեց փոքր հայելիի մը մէջ, որ շողակներով շրջանակուած էր։ Չճանչցաւ ինքզինքը։ Միթէ ի՞նքն էր գեղանի Սիւզանը, վարդագոյն և թարմագեղ դէմքով, տասնըհինգամեայ աղջկան մը աչքերով, մինչ հիմա խելայեղ կնոջ մը դէմքն առած էր, բոլորովին գունատ և խօլ ու սեւեռուն նայուածքով։ Սիւզան մազերը յարդարեց, պահ մը կանգ առաւ, շունչ առնելու համար, և կեղծ հանդարտութիւն մը ունենալէ յետոյ, սկսաւ յառաջանալ, կրկնելով.

—Սպանեցի, սպանեցի։

(Շարունակելի)

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՎԱՏԻԿԱՆ

Իտալերանցուն Պէյի թղթակիցը հետեւեալը կը գրէ Վատիկանէն.

Յունաստանի Թագաւորը նոյեմ. 25ի կիրակի օրը Վատիկան պիտի երթար՝ կէսօրէն ետքը: Նախորդ օրը տարածուած կար թէ այդ այցելութիւնը տեղի պիտի չունենայ, բայց վերջապէս կատարուեցաւ երկուշաբթի օրը, կէսօրէն ետքը. դարձեալ մինչեւ վերջին վայրկեանը որոշ չէր: Ուրեմն դժուարութիւններ ծագեցան: Վատիկան կ'ուզէր պարտաւորիչ ընծայել խիստ ձեւակերպութիւն մը, ինչ որ, ամէն ատենուան պէս, բողոք մը պիտի ըլլար Իտալիոյ կառավարութեան դէմ: Երկիրս Թագաւորը կ'ուզէր որ զինքը հիւրընկալող Իտալիոյ Թագաւորին հանդէպ յարգանքի մէջ չթերանայ, որով պատասխանել տուաւ Պապին թէ իր այցելութիւնը պէտք է ընդունիլ կամ ոչ, և թէ այլեւս զիջողութիւն պիտի չընէ: Ասոր վրայ, Վատիկանի կղերներէն մէկը, գործնական միտքի տէր, ինչ որ հազուադէպ հաղուագիւտ կը գտնուի Վատիկանի մէջ, դիմել տուաւ Պապին և արտաքին գործոց նախարար Մէրրի տէլ Վալ կարտինալին թէ անպատեհ պիտի ըլլայ ընդունելութեան ձեւակերպութեանց վրայ պնդելը, որով տեղի տուին: Երկիրս Թագաւորը ամէնէն աւելի ուզեց ցոյց տալ թէ Պապին տուած իր այցելութիւնը լոկ բարեկրթութեան պարտք մըն է՝ նշանաւոր անձնաւորութեան մը հանդէպ, որ Իտալիոյ մայրաքաղաքը կը բնակի, և յաջողեցաւ զայն իր նպատակին համաձայն կատարել, սակայն առանց համակերպելու Վատիկանի դիւանագիտութեան փափաքին: Այնպէս մը ցոյց տուաւ թէ Հռոմի մէջ պայտ մը կը կատարէ այցետոմսեր թողլու բոլոր մեծ տէրութեանց դեսպանատուներու: Վատիկանի մէջ կ'ըսուի թէ Յունաստանի կառավարութիւնը ամէն ջանք ըրած է այդ այցելութիւնը արգիլելու համար, սակայն նկատողութեան չառնուիր թէ օրթոտոքս Հելլէնները, որոնք Յունաստանի ժողովրդեան ստուար մեծամասնութիւնը կը կազմեն, համակրութիւն չեն՝ Պապին նկատմամբ չափազանց մեծարանքի երեւոյթ ունեցող արարքներու: Յունաստանի մէջ կաթոլիկները շատ քիչ են՝ 25,000 հոգիի չափ, մեծ մասամբ իտալական ծագում ունեցող:

Վատիկան նոր հրահանգներ ուղղեց Բաբելի արքեպիսկոպոս Ռիչաւ կարտինալին, որոնք պիտի հաղորդուին Բաբելի և Ֆրանսայի կեդրոնական թեմերու եպիսկոպոսներուն՝ կաթոլիկ կաճառին դասատուութեանց հանգիտական բացման տարեկան գումարումին առթիւ: Պապին հրահանգները կը վերաբերին «Ս. Պետրոսի Լումայ»ին կազմակերպութեանը, որ պէտք է հաստատուի իւրաքանչիւր թեմի մէջ: Այդ նպատակով ընկերակցութիւն մը պիտի կազմուի՝ կամ թեմական մարմին մը, որուն պէտք է մասնակցին բոլոր հաւատացեալները: Ասոնց մէջ պիտի գտնուին անձեր որոնք չափաւոր կամ տարին մէկ անգամ հարկ եղած գումարները պիտի հաւաքեն քահանաներու և կրօնքի պաշտաման ծախքերուն համար: Այդ մարմինը, զոր Լեգօ կարտինալը ծրագրած է, հիմնուած է Լիոնի Հաւատոյ Տարածման հիման վրայ, որ ամէն տարի մէկ քանի միլիոն ֆր. կը տայ միսիոնարներու համար: Վատիկան նաեւ մանրամասն հրահանգներ տուած է երէցներու և եկեղեցական ստացուածոց հոգաբարձութիւններուն, սահմանելով անոնց ընթացքը, երբ դեկտ. 11էն անդին պահանջուի յանձնել իրենց վարչութեան հաշիւները և բանալիները: Որովհետեւ իրաւամբ կը խորհուէր թէ վերոգրեալ հոգաբարձութեանց անդամներէն շատերը բնաւ տրամադիր չէին անհնազանդութիւն յայտնելու բաժանման օրէնքին, Վատիկանի մէջ պատեհ համարուեցաւ զանոնք չհարկադրել իրական անհնազանդութեան: Հետեւաբար կարելի է գուշակել թէ եկեղեցիներու ստացուածոց հոգաբարձութեանց լուծումը դիւրաւ պիտի կատարուի և թէ միայն ձեւի համար երէցը կամ նախագահը պիտի բողոքեն, բանալիները և թուղթերը յանձնելու ատեն: Միայն թէ ամէն կողմ պիտի ջանան որ մնացուկներու մէջ դոյզն աւելի պարագ գտնուի: Վատիկանի նոր հրահանգները, որոնք մեծ մասամբ գաղտնի պիտի մնան, կրնան ամփոփուիլ սա ընդհանուր «թէզ»ին մէջ. — Պէտք է միշտ բողոքել Եկեղեցիին ու Պետութեան բաժանման օրէնքին դէմ, բացորոշապէս ցոյց տալ թէ այդ օրէնքը չընդունուիր և թէ բռնի ենթարկուած են անոր հետեւանքներուն: Մանաւանդ պէտք է չընդունիլ եկեղեցիի ու երիցատան ստացուածքներու և ուրիշ շարժական անշարժ կալուածներու փոխանցումը, եթէ այդ ընդունելութիւնը բաժանման օրէնքին ճանաչումը առաջ բերէ: Ինչպէս կ'երեւայ, Վատիկան կ'ուզէ կազմակերպել ծայրայեղ, բայց կրաւորական ընդդիմութիւն մը:

Կնէզէն-Բոզէնի արքեպիսկոպոս մոնսենեօր Սիմուլէյվսքիի մահը կը սարքէ Վատիկանի կացութիւնը հանդէպ Պրուսիոյ կառավարութեան. նաեւ կը դիւրացնէ Պրէսլաուի իշխան-եպիսկոպոս Քոբ կարտինալին պաշտօնը, որ մէկ քանի օր է ի վեր Հռոմ կը գտնուի: Կ'երեւայ թէ Վատիկանի մէջ պատրաստ են անուղղակի կերպով աջակցիլ Գերմանիոյ և կը գուշակուի թէ շատ մօտ ատենէն յաջորդ մը պիտի ընտրուի մոնսենեօր Սիմուլէյվսքիի համար, և այս անգամ ընտրուողը պիտի ըլլայ գերմանացման կուսակից եպիսկոպոս մը որ հաճելի պիտի գտնուի Գերմանիոյ:

ՍՊԱՆԻԱ

Ինչպէս հեռագիրները երէկ ծանուցին, Պ. Վէկա տէ Արմիխօ կողմէ Սպանիոյ նոր նախարարութիւնը փոխանակ Պ. Մորէթի դահլիճին, որ մէկ քանի օրուան պաշտօնավարութիւն մը ունեցաւ: Ի՞նչ էին այդ նախարարական յաջորդական տագնապներու պատճառը: Սպանիոյ ազատական կուսակցութիւնը մէկ քանի խումբերու բաժնուած է իրարու խիստ ներհակ հակումներով: Գլխաւոր պետերը՝ Մորէյի, Լոբէզ Տոմինկէզ, Պ. Մորէթ, Պ. Մոնթէրօ Ռիոս և Պ. Քանալէխաս կարծիքի մեծ անհամաձայնութիւններով պառակտուած են: Այդ վիճակին պատճառն է կրօնական խնդիրը: Ազատական կուսակցութեան այդ պետերը ժամանակը յարմար դատեցին համաձայնելու: Պ. Մորէթ հրաժարեցաւ դահլիճը կազմել իր խումբին անդամներէն միայն. բոլոր միւսները իր դէմը ունէր, մանաւանդ Պ. Քանալէխասը, որ յառաջացեալ տարրը կը ներկայացնէ, և որուն լրագիրը՝ Էլ Հէրալտօ բաւական յօդուած մը հրատարակեց «Քոնքորտայի տաղնապ» խորագրով, ըսելով որ այդ անտեղի տաղնապը ճշմարիտ գայթակղութիւն մը և ընդհանուր քաղաքներ տուած ըլլալ էր: Նոյն թերթը կը յարէր.— «Այդ տաղնապը արդիւնքն է մէկ քանի կարգադրութեանց՝ որք թաղեւան կրօնական ընկերակցութեանց օրինագծը:» Էլ Հէրալտօ կ'ըսէր թէ Պ. Մորէթի պաշտօնավարութիւնը երկարատեւ պիտի չըլլայ: Ուստի այդ վիճակին հանդէպ հրաժարելէ զատ ուրիշ ընելիք մը չէր մնար Պ. Մորէթի: Խնդիր մը միայն կար, այն է թէ Ալֆոնս ԺԳ. ազատականներո՞ւն պիտի յանձնէր նոր դահլիճը կազմելու գործը թէ պահպանողականներուն: Ալֆոնս ԺԳ. այդ մասին իր վճիռը արձակեց: Նորէն ազատական կուսակցութեան յանձնեց նոր նախարարութիւնը կազմելու պաշտօնը, և նոր դահլիճին մէջ Պ. Ռոմանոնէսի ներկայութիւնը բացորոշապէս ցոյց կու տայ անոր ուղղութիւնը: Ալֆոնս ԺԳ. արդէն իր տրամադրութիւնը յայտնած էր կրօնական խնդրոյն համար, երբ անցեալ տարի ստորագրեց այն հրամանագիրը, որով քաղաքային ամուսնութիւն մը կնքելու փափաքող անձերը չեն հարկադրուած իրենց կրօնքին նկատմամբ յայտարարութիւն մը ընել: Պ. Մորէթ անկարելի կը նկատէր պաշտօնավարել կուսակցութեամբ մը որ Ծերակոյտին մէջ թէեւ 240 անդամ ունէր և պահպանողականներն ալ 170, սակայն մէկ քանի խումբերու կը բաժնուէր, որով հաւաքական ընթացք մը կը դժուարանայ: Անշուշտ Պ. Մորէթ Ծերակոյտին լուծումը կը պահանջէր, նոր ընտրութեանց ձեռնարկելու համար, սակայն մէկ քանի ամիս առաջ ձեռք բերել չկրցածը հիմա չէր կրնար յաջողցնել: Այնպէս կը նկատէր թէ ազատական կուսակցութեան 70 ձայնի մեծամասնութիւն մը բաւական էր իրեն, բայց Մորէթի խումբը ութսուն ձայն ունի, որով դահլիճը կազմելու պաշտօնը յանձնուեցաւ ուրիշ պետի մը, որ կրցաւ աշխատակիցներ հաւաքել միւս խումբերէն: Այդ էր զոր ըրաւ Պ. Վէկա Արմիխօ: Նոր դահլիճը կրնայ մանաւանդ յոյսը դնել Մոնթէրօ-Ռիոսի խումբին հարիւր քառասուն ձայներուն վրայ: Այսու հանդերձ դարձեալ մեծամասնութիւն մը ձեռք բերած է: Եթէ այս նոր կազմութիւնն ալ չյաջողի, հաւանական է որ պահպանողականները պաշտօնի գլուխ անցնին:

ԱՒՍՏՐԻԱ-ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ

«Աժանս տը Քոնսթանթինոբլ» երէկ իրիկուն ուշ ժամանակ սա հեռագիրները հաղորդեց.

ՊԷՇԹԱ, 4 դեկտ.— Աւստրիոյ պատուիրակութեան նիստաշրջանի յանձնաժողովին այսօրուան նիստին մէջ, արտաքին գործոց նախարար Պարոն Էրէնթալ բանախօսութիւն մը արտասանեց՝ պարզելով Աւստրիոյ-Հունգարիոյ արտաքին քաղաքականութեան կացութիւնը: Նախարարը յայտարարեց թէ Աւստրիա-Հունգարիա բարեկամական և վստահելի յարաբերութիւններ ունի եւրոպական քաղաքականութեան բոլոր ատեաններուն հետ: Պարոն Էրէնթալ յարեց թէ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ քաղաքականութիւնը շարունակութիւնն է մինչեւ հիմա հետեւուած քաղաքականութեան: Նախարարը ըսաւ թէ խնամով պիտի մշակէ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ և Գերմանիոյ միջեւ եղած յարաբերութիւնները, Գերմանիոյ, որուն հետ Աւստրիա-Հունգարիա կապուած է սերտ բարեկամութեան մը կապերով՝ հիմնուած մեծ շահերու նոյնութեան վրայ: Այդ բարեկամութիւնը, քսանըհինգ տարիէ ի վեր, խաղաղութեան ամէնէն էական մէկ գրաւականը կը կազմէ, և, յարեց Պարոն Էրէնթալ, թէ հաստատապէս համոզուած է որ ապագային համար ալ խիստ նպաստաւոր ազդեցութիւն մը պիտի գործէ պահպանողական քաղաքականութեան օգտին համար: Արտաքին գործոց նախարարը խօսքը շարունակելով, ըսաւ.

«Թմն Պիւլով իշխանին հետ ունեցած վերջին տեսակցութեանս պահուն, հաստատեցի թէ բացարձակ համաձայնութիւն մը կը տիրէ մեր հայեացքներուն միջեւ: Մեր յարաբերութիւնները Իտալիոյ հետ, Եռեակ Դաշնակցութեան այդ միւս անդամը, սիրալիր են և անկեղծ: Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Թիթթոնիի հետ իմ ունեցած կարծիքներու փոխանակութեամբս անգամ մը եւս բացորոշապէս հաստատուեցաւ երկու կառավարութեանց միջեւ եղած յարաբերութեանց սիրալիր հանգամանքը: Եթէ կացութիւնը առարկայականութեամբ քննուի, Աւստրիոյ-Հունգարիոյ և Իտալիոյ միջեւ հակառակութիւններ պիտի չգտնուին: Իմ կարծիքովս բոլոր մեծ խնդիրներու մէջ, Աւստրիա-Հունգարիա պիտի կրնայ, անցեալին պէս, կատարեալ ներդաշնակութեամբ գործել Իտալիոյ հետ: Երկու կառավարութեանց միջեւ եղած բարեկամ յարաբերութիւնները պիտի դիւրացնեն անոնց ընելիքը, որ է պայմանական նկատողութեան առնել դժբաղդաբար երբեմն պատահած միջադէպերը: Ռուսիոյ հետ յարաբերութեանց գալով, տասը տարիէ ի վեր անկեղծ բարեկամութիւն մը կը տիրէ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ և Ռուսիոյ միջեւ: Անգլիոյ ու Ֆրանսայի հետ յարաբերութիւնները ալ խիստ լաւ են. պիտի ջանամ աւելի եւս բարւոքել զանոնք: Սերպիոյ հետ քաղաքական յարաբերութիւնները կանոնաւոր են, սակայն այդ երկրին հետ մեր առեւտրական յարաբերութիւնները միեւնոյնը չեն: Սերպիոյ վերջին ծանուցագիրը, մատակարարութեանց խնդրոյն համար, նուազ պարտաւորիչ խոստումներ միայն կը պարունակէր: Պէլկրատի աւստրիա-հունգարական դեսպանը հրահանգներ ստացաւ Սերպիոյ ծանուցագրին տրուելիք պատասխանին համար: Կը պահանջենք որ սերպ կառավարութիւնը ճշդէ իր նախապէս ըրած խոստումները. այս պահանջումը կ'արդարանայ այն իրողութեամբ թէ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ փոխադարձութիւն մը պիտի ըլլայ՝ Սերպիոյ հողագործական բերքերուն ընդունելութեանը համար. նաեւ միւս կողմէ Սերպիոյ առեւտուրը պիտի ընծայէ իր առեւտրական յարաբերութեանց սովորական կացութիւնը վերահաստատելու Աւստրիոյ-Հունգարիոյ հետ:»

—Աւստրիական պատուիրակութեան նիստաշրջանի յանձնաժողովը համակրութեամբ ընդունեց Պարոն Էրէնթալի վերոգրեալ բանախօսութիւնը: Գրեթէ բոլոր ատենաբանները իրենց մեծ գոհունակութիւնը յայտնեցին՝ Գերմանիոյ հետ սերտ դաշնակցութեան պահպանութեանը և միւս տէրութեանց հետ բարւոք յարաբերութեանց համար. նաեւ անհրաժեշտ նկատեցին ամրապնդել Ռուսիոյ հետ մտերմական յարաբերութիւնները, միանգամայն շնորհակալութիւն յայտնեցին արտաքին գործոց նախարարին՝ այդ յարաբերութեանց հիմերը դրած ըլլալուն համար: Մէկ քանի ատենաբաններ դիտել տուին թէ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ և Իտալիոյ կառավարութեանց միջեւ անկեղծ և մտերմական յարաբերութեանց գոյութիւնը բաւական չէ. պէտք է նաեւ որ երկու երկիրներու ժողովուրդեան միջեւ ալ վստահութիւնը վերահաստատուի: Շէնդոմեր կոմսը ըսաւ. — «Եթէ Իտալիա վերջնական առաջարկութիւնը ընէ, կը յուսամ որ մենք ալ միեւնոյն բանը ընենք:» Պարոն Էրէնթալ նորէն խօսք առնելով, ըսաւ.

«Շնորհակալ եմ բանախօսութեանս եղած համակրական ընդունելութեանը համար: Կրնամ յայտարարել թէ նոյն իսկ Իտալիոյ հետ, որ մեր բարեկամն ու դաշնակիցն է, խիստ բացորոշ ու գոհացուցիչ ապահովութիւններ փոխանակուեցան: Երկար ատենէ ի վեր յայտարարեցինք անոնց թէ բնաւ և ոչ մէկ ուղղութեամբ պիտի չանցնինք իրաւունքի և օրէնքի սահմանը՝ դաշնագրութեամբ հաստատուած: Իտալիա ալ խիստ բարեկամական կերպով համանման ապահովութիւններ տուաւ մեզի: Կը կարծեմ թէ այդ համաձայնութեան հիման վրայ Իտալիոյ հետ ապագային մեր յարաբերութիւնները նպաստաւոր զարգացում մը պիտի ստանան:»

Յանձնաժողովը ընդունեց արտաքին գործոց ելմտացոյցը: Յաջորդ նիստը երկուշաբթի տեղի պիտի ունենայ:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

«Աժանս տը Քոնսթանթինոբլ» նաեւ սա հեռագիրը հաղորդած է.

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ, 4 դեկտ. Նախագահ Պ. Ռուզվէլթի պատգամագիրը, որ Մ. Նահանգաց Ծերակոյտին ներկայացուեցաւ, նախ կը ողբայ գաղթականներու մասին եղած խտրութիւնը, որոնց պայմանները համապատասխան են օրէնքներուն, մանաւանդ վերջերս Ճափոններու մասին հետեւուած ընթացքը, որ, կը յարէ պատգամագիրը, կրնայ ծանրակշիռ հետեւանքներ ունենալ: Պ. Ռուզվէլթ, զինաթափութեան վրայ խօսելով, կ'ըսէ թէ կարելի չէ զայն իրականացնել ո'րքան ատեն որ միջազգային դրութիւն մը չհաստատուի՝ յաջողութեամբ թոյլ չտալու որ չհաւատարմուողներու մէկը կամ միւսը չինուի իրաց նոր վիճակին: Պատգամագիրը կ'ըսէ թէ Մ. Նահանգաց նաւատորմը պէտք է միշտ միւս տէրութեանց հաւասար ըլլայ:

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ՊԱՇՏՕՆ.— Գասթէմոնիի նահանգին կեդրոնական նայիպ անուանուեցաւ Գոնեայի նահանգին կեդրոնական նախորդ նայիպ Մուսթաֆա Նաիմ էֆ.: Էտիրնէի նահանգին Տիմէթոքա գաւառակին նայիպ անուանուեցաւ Խնուսի նախորդ նայիպ Սիւլէյման էֆ.:

—Մալաթիոյ գաւառին նախնական դատարանին պատժական ճիւղին նախագահ անուանուեցաւ Պոլուի գաւառին նախնական դատարանին պատժական ճիւղին նախորդ նախագահ Նամըք էֆ.: Մալաթիոյ գաւառին նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանուեցաւ Խումսի գաւառին նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական Բասիխ էֆ., որուն յաջորդեց Կալլիփոլի գաւառակին նախնական դատարանին պատժական ճիւղին նախորդ նախագահ Շէվքէթ էֆ.: Միտիլլիի գաւառին նախնական դատարանին նախագահ անուանուեցաւ նոյն դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական Մէհմէտ Էմին էֆ., որուն յաջորդեց Այտընի գաւառակին նախնական դատարանին պատժական ճիւղին նախագահ Մէհմէտ Քեամիլ էֆ.:

—Թաշօզ գաւառին հաշուակալ անուանուեցաւ Գարաֆէրիէի մալ միւտիրի Ահմէտ Ջահիտ էֆ.:

ԱՍՏԻՃԱՆ.—Սալիխէի աստիճան տրուեցաւ Էրէյլիի (Գոնիա) մալ միւտիրի Խոմէր Լութֆի էֆ.ի:

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Էսկիշէհիրի նահանգին կեդրոնական նայիպ Ապտիւրրահման էֆ.ի: Առաջին կարգի Օսմանիէ՝ Իտալիոյ արտաքին գործոց խորհրդական ու Երեսփ. Ժողովին անդամ Քավալիէրի Կոլիան Բոմբոլի: Առաջին կարգի Մէճիտիէ՝ Կ. Պոլսոյ իտալական դեսպանատան նախկին խորհրդական Քոմանտոր Ռիքարտօ Փոլլաթիի և արտաքին գործոց նախարարութեան ընդհանուր քննիչ Քոմանտոր Ֆրէտէրիքօ Պօրի Լովիի: Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Կ. Պոլսոյ իտալական դեսպանատան թարգմաններէն Քավալիէրի Ճուզէփփօ Բոլօթայի:

—Երրորդ կարգի Օսմանիէ՝ ոստիկան-զինուորներու կազմակերպութեան ծառայող հարիւրապետ Մացա պէյի: Չորրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Գամարանի մաքրանոցին Տնօրէն տօքթ. Տէլլինօ էֆ.ի:

—Առաջին կարգի Շեֆգաթ՝ Վիէննայի օսմ. դեսպան Մահմուտ Նէտիմ փաշայի աղջկան՝ Սամիէ հանըմի:

—Լիազաթի ոսկի շքադրամ՝ Այտընի գաւառին հաշուակալ Ճէմիլ պէյի:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՈՒԽՏԱՒՈՐՆԵՐԸ.— Երրորդ մասը այն ուխտաւորներուն որոնց ուղեւորութեան ծախքը Կայս. մասնաւոր Արկղէն կը հատուցուի, երէկ ճամբայ ելան Թամ-Թավիլզատէ Խալիտ պէյի Էնֆարէ շոգենաւով: Կայս. մասնաւոր Թիկնապահ Մէհմէտ փաշա նոյն շոգենաւը երթալով, ստանալիքները բաշխեց ուխտաւորներուն, որոնք բարեմաղթութիւններ ըրին Կայս. արեւշատութեան համար: Շոգենաւը, ուր կը գտնուէին հինգ հարիւր տասներեք ուխտաւորներ, երէկ իրիկուն ճամբայ ելաւ դէպ ի Ճիտտէ:

ԳԱՐԱՔԷՕՅԻ ԿԱՄՈՒՐՋԸ.— Ձեռնհաս պաշտօնարանները, որոնք բանակցութիւններ կը կատարէին Գարաքէօյի կամուրջին վերաշինութեանը համար, որոշեցին կամուրջին շինութիւնը յանձնել գերմանական ընկերութեան գործարանի մը: Այդ մասին վերաբերեալ պայմանագրութիւնը և յանձնառութեան սակը, առջի օրը, փոխանակուեցան: Նոր կամուրջը երկու եզերքներուն վրայ պիտի կապուի յենարաններու և հիմնական պէս «տուպա»ներու վրայ պիտի հաստատուի: Շուրջը լաւ պաշտպանուած պիտի ըլլայ: Շիրքէթի, Մախսուսէի և Ռուսիւքիւրի շոգենաւերուն համար կանոնաւոր նաւամատոյցներ պիտի շինուին: Նոր կամուրջին շինութեան առթիւ մանաւանդ նկատողութեան պիտի առնուին նոյն շոգենաւերուն կրած դժուարութիւնները՝ կամուրջին մօտենալու մասին: Կամուրջին երկու կողմերը մայթեր պիտի գտնուին, անցուդարձը դիւրաց ըլլալու համար: Ծովային զինուորներուն յատուկ հոյակապ շէնք մը պիտի կառուցուի: Որոշուած է նաեւ կամուրջին երկու կողմը խանութներ շինել: Վերջապէս, նոր կամուրջը գիտական բոլոր կատարելութեանց համապատասխան ձեւով մը պիտի շինուի:

ՀԷՐԷՔԷՀԻ Կայս. գործարանին յարմար մէկ տեղը որոշուած է ցուցահանդէս մը կազմակերպել, ուր պիտի ցուցադրուին նոյն գործարանին բոլոր արտադրութիւնները:

ՀԱՑԿԵՐՈՅԹՆԵՐ.— Գերմանիոյ դեսպանը, առջի գիշեր, սեղան մը տուաւ, որուն ներկայ գտնուեցան Իտալիոյ դեսպանը ու Իմբէրիալի մարքիզուհին, Հանրային Պարտքի վարչութեան մէջ իտալական պատուիրակ Պ. Թեսթա և դեսպանատան պաշտօնեաներէն ոմանք:

—Ռուսիոյ դեսպանին կողմէ առջի գիշեր տրուած սեղանին, ներկայ գտնուեցան Աւստրիոյ-Հունգարիոյ դեսպանը ու Բալլավիչինի մարքիզուհին, Սպանիոյ դեսպանը և Աւստրիոյ ու Ռուսիոյ դեսպանատանց պաշտօնեաները:

—Սերպ գաղթականութեան երեւելիները, այս իրիկուն, սեղան մը պիտի տան ի պատիւ դեսպանատան նախորդ խորհրդական Պ. Քրիսթիչի:

ՄԱՆՐ ԴՐԱՄՆԵՐԸ.— Հագիգաթ կ'ըսէ թէ ձեռնհաս պաշտօնարանին կողմէ ձեռք առնուած միջոցներու շնորհիւ, լումայափոխները, փոխանակ քառասունի, սկսած են քանի փարայով չորս քառորդ տալ:

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷՅԻ հոկտեմբեր ամսուան հասոյթը եղաւ 1,127,042 ղրուշ. անցեալ տարի 1,152,469 էր և նախորդ տարին ալ 1,137,171: Մարտէն մինչեւ հոկտեմբերի վերջը հասոյթներու ընդհանուր գումարն է 11,174,792 ղրուշ. անցեալ տարի եղած էր 10,506,800 և նախորդ տարին ալ 10,427,657:

ՊՐՈՒՍԱՅԷՆ կը գրեն թէ Պալիա Գարա Այտընի հանքին արտադրութիւնները մինչեւ ծովեզերք փոխադրելու համար շինուելիք 60 մեթրնոց Տէքովիլի երկաթուղիին շինութեանը ձեռնարկուած է: Ինչպէս յայտնի է, Պրուսայի նահանգին ամէնէն հարուստն է Պալիա Գարա Այտընի հանքը:

—Պրուսայի մէջ ձմեռուան հունձքերը գոհացուցիչ են, օդերուն լաւ վիճակին հետեւանքով:

Կ. ՊՈԼՍՈՅ պուլկարական նոր գործակատար Պ. Իվան Կէշով մէկ քանի օրէն հոս կը ժամանէ:

ՊԷԼԿՐԱՏԷՆ կը հեռագրեն թէ Կ. Պոլսոյ սերպիական դեսպան Պ. Սիմիչ Վիէննայի դեսպան կարգուած է փոխանակ Պ. Վուիչի, որ նոյն պաշտօնով Պերլին փոխադրուած է:

ԹԱՂԱՊԵՏԱԿԱՆ շրջանակներու առողջապահական քննիչներուն ծանուցուեցաւ՝ քննել թէ աւրուած դեղեր և առանց արտօնութեան պատրաստուած դեղեր կը ծախուին թէ ոչ. նաեւ Պոլսոյ «քէօշքի»ներուն և Մըսըր Չարշուի խանութպաններուն մասին ալ այդ կարգի քննութիւն մը կատարելով, արդիւնքը տեղեկագրել:

ԲՈՅՆ ԿԱՆԱՆՑ ՎԱՆՔԸ.— Հէյպէլիի մէջ յունական կանանց վանքի մը հաստատման ծրագրին առթիւ, Կ. Պոլսոյ յունական թերթերը բաւական թէր ու դէմ վիճաբանութիւններ ունեցան: Այս անգամ Յունաց Պատրիարքարանի պաշտօնաթերթը՝ Էքլէզիասթիքի Ալիթիա տրամաւ յօդուած մը հրատարակած է այն թերթերուն դէմ, որոնք այդ վանքին հաստատման, ինչպէս նաեւ բոլոր վանքերուն դէմ գրած էին՝ իբր ժամանակագրական սխալներ: Հարկ է դիտել տալ թէ, կը գրէ յիշեալ թերթը, եթէ պէտք է ընդունիլ այն սկզբունքը թէ վանքերը ժամանակակցութեան վրիպակներ են, այն ատեն պէտք պիտի ըլլար ստոյգել Եկեղեցւոյ օրէնքներն ու աւանդութիւնները: Նոյն թերթը կը յարէ.— «Մենք, իբր օրթոտոքս, պարտինք յարգել այդ աւանդութիւնները, ինչպէս նաեւ Եկեղեցւոյ ուսուցումը, որ կը կայանայ վանական կեանքին մէջ. և վանական կեանքը կրնայ մաքրագործել հոգին, ու կը նպաստէ բարոյական կատարելագործումին անոնց որ կ'ընտրեն այդ կեանքին կը նուիրեն: Այրերու կամ կիներու վանքերուն դէմ գրիչ շարժող յօդուածագիրները արժանի են եկեղեցական պատժոյ եթէ համոզմամբ է որ կը գրեն, իսկ գթութեան և արգահատանքի արժանի են՝ եթէ թեթեւօրէն կը խորհին: Երկու պարագաներուն ալ՝ մեղադրելի արարքի մը մէջ է որ կը գտնուին, որովհետեւ իրենց յարձակումը վտանգ մը կը կազմէ Եկեղեցւոյ ուսուցման համար: Կարելի չէ չքմեղացընել զիրենք եթէ կը խառնուին իրենց ազատութիւնը՝ Եկեղեցւոյ սովորութեանց և օրէնքներուն նկատմամբ, որոնցմէ՞ կարելի է իրաւացի գտնել վանքերու գոյութիւնը, ըլլա՛յ Կ. Պոլսոյ, ըլլայ գաւառներու մէջ:» Յունաց Պատրիարքարանի օրկանը ի վերջոյ կը հերքէ այն զրոյցը թէ կանանց վանքը ընդունուելու համար օրթոտոքս ազգէ — ոչ-յոյն — կիներ դիմումներ ըրած ըլլան: Այդ կարգի դիմումները չպիտի ընդունուէին բնաւ, կ'ըսէ:

ՆՊԱՍՏԱՄԱՏՈՅՑ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆԵՐ.— Ելմտական նախարարութիւնը տեղեկագրած էր որ Հաշուակալութեանց Ատեանին անդամներէն յանձնաժողով մը կազմուի՝ Կ. Պոլսոյ ու նահանգներուն մէջ կազմուած նպաստամատոյց յանձնաժողովներու հաշիւները քննելու համար: Նոյն Ատեանին նախագահը պատասխանեց թէ քննիչ յանձնաժողովը երբ Հաշուակալութեանց Ատեանի անդամներէն կազմուի, քննութիւնը պիտի յապաղի, վասն զի նոյն պաշտօնարանին գործերը բաւական շատ են. ուստի Բ. Դուռնէն հրահանգ խնդրուեցաւ որ ուրիշ պաշտօնարաններէ կարգուի այդ քննիչ յանձնաժողովը:

ԻԶՄԻՐԻ առաջնակարգ վաճառականները ձեռնհաս պաշտօնարանին դիմում ըրին, Իզմիրի ծովածոցին մէջ ժամը 14 մղոն արագութիւն ունեցող կանոնաւոր շոգենաւեր բանեցնելու համար:

ԳԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ.—Լա Թիւրքի Գալաթիոյ Սակարանին վարչութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ Սակարանի տասնըհինգ օրուան հաշուեյարդարութեան «ռէփոռ»ին կամ «տէփոռ»ին գիներուն հրատարակութեանը վրայ: Նոյն թերթը կը յարէ թէ երկու «միւպաշեճի»ներ իրենց ուզած գինը կը սահմանեն «ռէփոռ»ի համար: Այսպէս, վերջին տասնըհինգ օրուան համար երեք ոսկի սահմանած են հազար միացեալ թուղթերու և 45 սանթիմ Ռումէլիի երկաթուղիի պարտաթուղթերու համար, ինչ որ կը նշանակէ փոխատուի սակով տոկոս մը պահանջել:

ԱԾՈՒԽ.— Ձեռնհաս պաշտօնարանը, որպէս զի ձմեռուան սաստիկ միջոցներուն ժողովուրդը չնեղուի, պատրաստ ածուխի քանակութիւնը գիտնալ ուզեց և տեղեկութիւն առաւ թէ Ախթէքոյը գաւառակին եզերքները 1,230,000 և Միխալչի նաւամատոյցներն ալ 1,507,000 օխա պատրաստ ածուխ կայ:

ՋՈՒԿԵՐ.— Յունական լրագիրները կ'ըսեն թէ Վերին Վոսփորի մէջ այնքան առատ ձուկ կ'որսացուի, որ ձկնորսի նաւակներէ շատեր նաւաձիգ շոգենաւեր կը վարձեն:

ԴԱՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը, Գոնիայի նահանգին վերաքննիչ ատեանին ընդհանուր դատախազին մէկ տեղեկագրին վրայ, որոշեց դատաստանի ենթարկել Էրէյլիի գաւառակին նախկին ու նախնական դատարանին նախագահ Հաշմէթ էֆ.ն՝ զեղծումներ գործած ըլլալուն համար:

ԿԱՐԱԳՆԵՐԸ.— Քաղաքապետութեան մէջ կազմուած հանրային առողջապահութեան յանձնաժողովը խորհրդակցութեանց ձեռնարկեց՝ օտար երկիրներէ ներածուած խառնուրդ կարագներու մուտքը և վաճառումը արգիլելու համար:

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔԻ գանձապահութեան դիւանին Տնօրէն Բողըլու պէյ երէկ իրիկուան կառախումբով Բոլիլ ուղեւորեցաւ՝ Հանրային Պարտքի վարչական Խորհուրդին նախագահին ստորագրութիւնը դնելու համար միացեալ նոր պարտաթուղթերուն վրայ, որոնք պիտի հաստատուին՝ առանձնաշնորհեալ պարտաթուղթերու «քուփոն»ին հետեւանքով:

Ռէժիի ընդհանուր Տնօրէն Պ. Բոմպէր, վաղը իրիկուն, սեղան մը պիտի տայ ի պատիւ Ֆրանսայի պատերազմական նախորդ նախարար Պ. Էթիէնի:

ՀՐԴԵՀ.— Այս գիշեր, ժամը 9ին, հրդեհ ծագեցաւ Նշան Թաշ, Թէշվիքիէ Ճատտէսի, քաղաքապետութեան Խորհուրդին անդամներէն Մէհմէտ փաշայի ապարանքէն, որ այրեցաւ. նաեւ անոր դիմացը՝ ծովային նախարար վախճանեալ Հասան փաշայի ժառանգորդներուն սեփական տուներու պատուհանի փեղկերը այրեցան:

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.—Թալլիոնճը Գուլլուք Իքի Գուցուլու փողոցը բնակող Երուանդ, Պալատ դեղարանին մէջ աշակերտ, ենթակայ եղած հիւանդութենէն յուսահատած, ուզեց վերջ տալ իր կեանքին և խմեց իր հիւանդ քրոջը համար տրուած դարմանին գործածուելու դեղը: Թէեւ հարկ եղած դարմանները եղան, սակայն քիչ ետքը մեռաւ:

ԱՐԿԱԾՆԵՐ:— Հայտար Փաշայի նոր կայարանին վրայ աշխատող Մաքս անուն գործաւոր մը լաստակերպէն վար իյնալով մէջքի ոսկրը կոտրեցաւ: Թէեւ հիւանդանոց տարուեցաւ, սակայն քիչ ետքը մեռաւ:

—Սուլթան Ահմէտի կողմը տան մը երրորդ յարկի վառարանի խողովակները նորոգող հիւսն մը՝ Իլիա՝ վար իյնալով ծանրապէս վիրաւորուեցաւ. վիճակը ծանր ըլլալով, հիւանդանոց տարուեցաւ:

—Գանլըճայի մէջ տան մը վերի յարկին տաւանը թուղթ փակցնող հիւսն մը չորս մեթր բարձրութենէն գլխիվայր ինկաւ և ծանրապէս վիրաւորուեցաւ:

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ

ՀԱՇՈՒԵԿՇԻՌ 31 հոկտ. 1906ի

ՊԱՐՏՔ	Ֆրանք
Սնտկ. մէջ գտնուած դրմ.	142,903,727.76
Թղթապանակ	1,125,519,901.92
Ռըբօռ	471,728,334.82
Ընթացիկ հաշիւներ	555,909,563.87
Պարտաթղ. արժեթղ. եւլն.	6,019,642.16
Անշարժ կալուածներ	37,000,000.—
Զանազանք	35,804,127.06
	Ֆրք. 2,374,885,297.59

ՊԱՀԱՆՋՔ	
Պահեստի դրուած դրմ.	717,150,200.35
Ընթացիկ հաշիւներ	997,030,801.04
Ընդունուած փոխնկագ.ր	174,020,959.34
Վճարելի պարտամուրհկ.ք	26,679,737.52
Զանազանք	110,003,599.34
Պահեստի դրամ	100,000,000.—
Դրամագլուխ ամբողջ վճրծ.	250,000,000.—
	Ֆրք. 2,374,885,297.59

Վարչ. Խորհրդոյ Նախագ.
Ա. ՄԱԶԷՐԱ

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՐԸ

Ինչպէս երէկ ծանուցինք, Ս. Պատրիարք Հայրը՝ իր հետ ունենալով գործակատար Արիս էֆ.ն Կայս. Պալատ գնաց և Ս. Բարտուղար Բարձր. Թահսին փաշայի միջոցաւ իր երախտագիտական ու հաւատարմական զգացումները մատուցանելով յառ Կայս. Գահոյից, մաղթանքներ ըրաւ Ն. Կ. Վեհափառութեան արեւշատութեան համար, և արժանացաւ Կայս. մեծարանաց և բարեւներու:

Ն. Սրբազնութիւնը ապա այցելեց Արդարադատ. Վեքիլ. Գալիպ պէյի և Կայս. ատաքամիրին որոնց շնորհաւորութիւնները ընդունեց իր ապաքինմանը առթիւ: Այցելեց նոյնպէս Երուսաղէմի նոր կառավարիչ Ալի Էքրէմ պէյի, շնորհաւորելով Ն. Վսեմութեան պաշտօնը:

Ս. Պատրիարքը յետոյ ուղղակի Ազգ. Պատրիարքարան գնաց ուր ընդունեցաւ պաշտօնէութեան կողմէ, և ձեռնարկեց իր Պատրիարքական աշխատութեանց:

Երէկ, Ս. Պատրիարք Հօր այցելեցին և ապաքինմանը առթիւ խնդակցութիւն յայտնեցին՝ Կրօն. Ժողովի ատենապետ Տ. Մեսրոպ արքեպիսկ., Պատր. Փոխանորդ Տ. Գաբրիէլ եպիսկ., բազմաթիւ վարդապետներ ու աշխարհականներ, Պատրիարքարանի Դիւանապետները, Մամուլի ներկայացուցիչներ եւայլն:

* * Ս. Պատրիարք Հայրը այս առաւօտ Պատրիարքարան գնաց և միջօրէէն յետոյ Բ. Դուռ կ'երթայ այցելութիւն տալու Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին, ինչպէս նաեւ Դատական և Ներքին գործոց Նախարարներուն:

* * Ն. Սրբազնութիւնը վաղը Ազգ. Հիւանդանոց կ'այցելէ, աչքէ անցունելու համար Ս. Փրկչի նորաշէն եկեղեցւոյն ներքին յարդարանքները ու Հիւանդանոցի երրորդ թեւին շինութիւնները որոնք վերջացած կրնան նկատուիլ:

* * Յառաջիկայ կիրակի, Գալֆայեան Որբանոցին հաստատման 40րդ տարեդարձը ըլլալով, Ս. Պատրիարք Հայրը Խնամակալութեան կողմէ հրաւիրուած է նախագահելու այս բարեգործական-կրօնական հանդէսին: Ն. Սրբազնութիւնը շաբաթ իրիկուն Պատրիարքարանէն Խասգիւղ երթալով՝ գիշերը պիտի հիւրընկալուի Որբանոցին մէջ և առաւօտուն Որբանոցի մատրան մէջ պիտի նախագահէ եկեղեցական արարողութեանց և քարոզ պիտի խօսի:

◆

Պատրիարքարանը գրած է Վանայ Առաջնորդարանին, թէ ինք պատրաստ է գործադրելու հանգուցեալ Գարեգին եպիսկոպոս Սրուանձտեանցի կտակը, պայմանով որ Առաջնորդարանը գործադրութեան յարմար եղանակ մը ներկայացնէ: Սրուանձտեանց կտակով թողուած 1000 ոսկիի գումարը որ 1893էն ի վեր տոկոսի դրուած է, մինչեւ 1905ի վերջը հասած էր 1861 ոսկիի:

—Խառն ժողովը, ինչպէս յայտնի է, Քէօթահիոյ առաջն. տեղապահ Տ. Վահան Ծ. Վրդ. Յակոբեանը Ռումանիոյ Հայոց հոգեւոր հովիւ նշանակած և անոր հաւանութիւնը հարցուցած էր: Տ. Վահան Վ. գիր մը ուղղելով Ս. Պատրիարք Հօր՝ յայտնած է թէ սիրայօժար կ'ընդունի իրեն առաջարկուած պաշտօնը, յուսալով որ Կեդր. Վարչութիւնը չի զլանար հարկ եղած օժանդակութիւնը նուիրել իրեն:

—Լիմ և Կտուց Անապատի միաբաններէն Վահրամ վրդ. Կոմսեան, որ ժամանակ մը Արմաշու Դպրեվանքը մնալէ ետք Վան դարձած էր հիւանդութեան պատճառաւ և ուսուցչական պաշտօնով կը մնար Աղթամարայ դպրոցին մէջ, վերջերս Կարճկանի Գոմաց Ս. Գէորգայ վանուց վանահայր կարգուելով, իր պաշտօնատեղին մեկնած է:

—Պայազիտի առաջն. տեղապահ Տ.

Մկրտիչ վրդ. Չլղաձեան երէկ Ս. Պատրիարք Հօր ներկայանալով, պատրաստակամութիւն յայտնեց փութով իր պաշտօնատեղին ուղեւորելու և այս առթիւ Ն. Սրբազնութեան հրահանգներն առաւ։

—Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը կը ծանուցանէ թէ նորաշէն հիւանդարաններուն համար չորս հիւանդապահուհի և երկու սպասուհիներու պէտք կայ։ Փափաքողները կրնան դիմել Ազգ. Հիւանդանոցի Տնօրէնութեան, պայմանաւ որ 30-40 տարեկան ըլլան և քիչ շատ կարդալ գրել գիտնան։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Տնտեսական Խորհուրդը իր շաբաթական նիստը գումարեց այս առաւօտ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը, ատենապետութեամբ Միհրան էֆ. Շիրինեանի։ Ներկայ անդամներն էին՝ Արմենակ էֆ. Ինճէեան, Գալուստ էֆ. Գույումճեան և Զգօն էֆ. Խորասանճեան։

Տնտեսական Խորհուրդը ի մէջ այլոց ուշադրութեան առաւ Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան կողմէ կեղր. Մնաւկի հետ ունեցած հաշուական գործառնութեանց մասին ներկայացեալ գրութիւնները և անոնց մասին պարզելով իր տեսութիւնները, որոշեց յայտագրել Ս. Պատրիարք Հօր։

Խորհուրդը զբաղեցաւ միանգամայն Շապին Գարահիսարի Առաջնորդարանի, ինչպէս նաև Պալաթու և Օրտուի եկեղեցիներու Թաղ. Խորհրդոց կողմէ ներկայացուած և կտակային, կալուածական ու արժէթղթոց վերաբերեալ խնդիրներով։

ԳԱԼՖԱՅԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑ

Ի գիտութիւն բարեպաշտ ազգայնոց, կը ծանուցանի թէ յառաջիկայ կիրակի, 26 նոյեմ., Գալֆայեան Ազգ. աղջկանց Որբանոցին հաստատութեան 40րդ. տարեդարձին առթիւ, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն հրաւիրուած է օրուան հանդէսին նախագահելու և իր հոգեշունչ քարոզով մխիթարելու սանուհիները և բարեպաշտ ժողովուրդը։

Թաղիս քարոզիչ Տ. Գրիգորիս վրդ. Պալագեան Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ, յետ որոյ Նորին Սրբազնութեան հանդիսապետութեամբ, հիմնադիր Սրբուհի Մայրապետին և համայն բարերարներու ննջեցելոց հոգւոյն համար պաշտօն պիտի կատարուի։ Ապա Թափօրն ըստ սովորութեան՝ Որբանոց պիտի առաջնորդուի ուր նաև հոգեհանգիստ, աղօթքներ, մաղթանքներ պիտի կատարուին։

ՔՐԻՍՏԻՆԷ ՄԱՅՐԱՊԵՏ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Ծանօթ.— Ոսկեղջիւրի շոգենաւերը նոյն օրը ուղղակի Հալըճը Օղլուի նաւամատոյցը պիտի հանդիպին։

ՄԵՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Արեւելքի գաւառային այն բոլոր գործակալներէն որոնք տակաւին հաշիւ ունին Թերթիս հետ, ինչպէս նաեւ այն բաժանորդներէն որոնք բաժանորդագրութեան հաշուէ պարտք ունին, առկախաբար կը խնդրենք որ հաճին փութով կարգադրել այդ հաշիւները, իրենց պարտական եղած գումարները հասցնելով Խմբագրութեանս։

Աւելորդ է չըսել անոնց սա պարագան, թէ Արեւելքի ստացած խմբագրական բարեփոխումները և բաժանորդագրութեան գնոյն վրայ եղած զգալի զեղչը նիւթական զոհողութիւններ կը պահանջէին զորս սիրայօժար յանձն առինք, ինչպէս նաև յանձն պիտի առնենք այսուհետև ամէն ջանք, գոհ ձգելու համար մեր բազմաթիւ ընթերցողները։ Փոխադարձաբար, կը սպասենք մեր վաղեմի գործակալներէն ու բաժանորդներէն որ մասնաւորապէս նկատողութեան առնելով այս իրողութիւնը, փութան կարգադրել իրենց առկախ հաշիւները։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՊԼ)

ԲԷՇԹԱ, 5 դեկտ.— Աւստրիոյ պատուիրակութեան նմանացոյցի յանձնաժողովը ընդունեց ծովային սովորական ու արտասովոր նմանացոյցը։ Վիճաբանութեանց պահուն մէկ քանի ատենաբաններ անհրաժեշտ նկատեցին նաւային յենակէտեր և մնայուն նաւատորմին համար գործողութեանց կեդրոն մը հաստատել Տալմացիոյ եզերքին վրայ, որպէս զի Աւստրիա-Հունգարիա աւելի ազդու քաղաքականութեան մը հետեւի։

—Հունգարական պատուիրակութեան բանակին յանձնաժողովը ընդունեց զինուորական նմանացոյցը։

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ.— Այս առտու սկսաւ դատավարութիւնը՝ Նէպոկաթովի նաւաբաժնին ծովայիններուն անձնատուր ըլլալու խնդրոյն համար։

ԹԱՆՃԷՐ.—Ցէյէն մարոքցի զինուորներ ճամբայ ելան, Թանճէրի մէջ բարեկարգութիւնը վերահաստատելու։

ՊԵԼԿՐԱՏ.— Սքուբշթինան աւարտեց թնդանօթներու խնդրոյն վիճաբանութիւնը, 62ի դէմ 99 ձայնով քուէարկելով բանաձեւ մը, որով վստահութիւն կը յայտնուի նախարարութեան։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.— Արիզոնայի մէջ Բլիֆթըն քաղաքին գրեթէ կէսը կործանեցաւ ողողումէ մը, որ առաջ եկած էր թումբի մը խզուելէն։ Վաթսուն հոգի մեռան։

ՄԱՏՐԻՏ.— Սպանիոյ նոր նախարարները երբ օրինական երդումը պիտի կատարէին, դժուարութիւններ ծագեցան ծովային նախարարի պաշտօնին համար։

ՓԱՐԻԶ.— Գերմանիոյ վախճանեալ նախարարապետին որդւոյն՝ Հոհէնլոէի Ֆրէտէրիկս Քարլ իշխանին մէկ բողոքին վրայ, թէ խարդախութեան մը զոհ գացած է, Բարիզի մէջ երկու սեղանաւորներ ձերբակալուեցան։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ՊԵԼԿՐԱՏ, 6 դեկտ.— Դեկտ. 13ին կատարուելիք մեծ հանդէսին առթիւ, Պելկրատի քաղաքապետութեան Խորհուրդը կարեւոր գումար մը քուէարկեց՝ այդ հանդէսին շքեղութեանը և ապաստանարաններ ու բարեգործական հաստատութիւններ հիմնելու համար։

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ.— Պաշտօնական տեղեկութեան մը նայելով, ռուսեւճապոնական պատերազմին ծախքը կը հասնի 1,900 միլիոն րուբլիի։

ՎԻԷՆՆԱ.— Ճարտարարուեստներու և վաճառականներու գումարման մը մէջ վերջնականապէս որոշուեցաւ, Ֆրանց Եոզէֆ կայսեր գահակալութեան վաթսուներորդ տարեդարձին առթիւ՝ 1908ին՝ Վիէննայի մէջ յոբելեանի արուեստահանդէս մը կազմակերպել։

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ.— Կ'ըսուի թէ Վիթէ կոմսը նորէն նախարարապետ պիտի անուանուի։

ՄԱՏՐԻՏ.—Սպանիոյ լրագիրները ընդհանրապէս չեն կարծեր որ նոր նախարարութեան պաշտօնը տեւական պիտի ըլլայ։ Այդ թերթերը կ'երեւայ թէ հաստատուն մեծամասնութիւն մը պիտի չունենան, կրօնական խնդրոյն օրինագծերու ընդունելութեան համար։ Խորհրդարանը հաւանօրէն մօտերս պիտի լուծուի։

ՎԻԷՆՆԱ.— Աւստրիոյ և Հունգարիոյ լրագիրները մեծ գոհունակով կը խօսին արտաքին գործոց նախարար Պառոն Էրէնթալի բանախօսութեանը վրայ։ Կ'ըսեն թէ շատ հազուադէպ է որ ճառ մը այդքան յստակ ու գոհացուցիչ ըլլայ արտաքին քաղաքականութեան մասին։ Վիէննայի սերպ դեսպան Պ. Վուիչի այլուր փոխադրուելուն համար ալ նոյն թերթերը կ'ըսեն թէ Աւստրիոյ հետ միացման առիթ մը պիտի ընծայէ։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Վիեննայի թերթերեն դեկտ. 3-4)

ԱՆՏՐԱՇԻԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻՆ

ԲԱՑՄԱՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

ԲԷՇԹԱ, դեկտ. 2.— Կոմս Եուլիուս Անտրաշիի անագապղինձէ յուշարձանը, որ կը ներկայացնէ կոմսը ձիու վրայ հեծած, քօղարկեալ կ'երեւէր այժմ հունգարական Խորհրդարանի շէնքին առջեւ, ուր այսօր, ի ներկայութեան կայսեր և պալատականներու, դեսպանական մարմնոյն և Հունգարիոյ բարձրաստիճան պաշտօնատարներու, հանրութեան ներկայացուեցաւ դրուատալից ճառերով։ Շատ հանդիսականներ այն վայրկեանը երբ քօղը վար ինկաւ և այժմու Հունգարիան հաստատողներուն գլխաւոր աշխատակցին մեծաշուք դէմքը իր հայեացքն ուղղեց Հունգարացւոց այն սաստիկ ու հոծ բազմութեան վրայ որոնք իր ստորոտը հաւաքուած էին հունգարական ազգին և թագաւորութեան [illegible] յայտնելու։ Ներկայ հանդիսականներուն մէջ շատ սակաւաթիւ էին անոնք որ անոր աշխատակիցն ըլլալու պատիւն կրնային պարծիլ։ Կոմս Անտրաշի այդ ներկաներուն մեծագոյն մասին, մանաւանդ ամբողջ նոր սերունդին համար, պատմական դէմք մըն է։ 58 տարի առաջ ալ, դեկտ. 2ին էր որ Ֆրանց Եոզէֆ կայսրը ի գահ բարձրացաւ։

Այնման եղանակին մէջ շատ հազուադէպ եղող պայծառ օր մըն էր այսօր ինչ որ նպաստեց Անտրաշիի յուշարձանին բացման հանդէսին աւելի շքեղութիւն մը ընծայելու։ Հազարաւոր անձեր առտուն կանուխ արդէն գրաւած էին հանդիսավայրը. և կէս օրէ երկու ժամ առաջ պաշտօնական անձնաւորութիւններ ալ սկսան գալ, որոնց մեծագոյն մասը հունգարացի էին, հունգարական շքեղ համազգեստներով։ Պալատական տաղաւարին մէջ առաջին անգամ երեւցաւ արքիդուքս Եօզէֆ իր ամուսնոյն և մօր հետ. ապա՝ արքիդուքս Ֆրիտրիխ իր տիկնոջ հետ։ Արքայական տաղաւարին աջ կողմը կը բարձրանար բեմ մը դեսպանական մարմնոյն համար, ուր կը գտնուէին Գերմանիոյ, Ֆրանսայի, Պելճիոյ, Ռումանիոյ, Սերպիոյ, Յունաստանի, Չինու, Ռուսիոյ, Իտալիոյ, Ճաբոնի և Բօրթուկալի դեսպանները։ Անտրաշիի ընտանիքի անդամներն ալ ներկայ էին այդ բեմին վրայ։ Դահլիճի անդամները, որոնց մէջ էր նաև ներքին գործոց նախարար կոմս Եուլիուս Անտրաշի, արքայական տաղաւարին առջեւ ալ կողմը նստած էին։ Տաղաւարին և յուշարձանին մինչեւ ընդարձակ տեղ մը բաց թողուած էր, որուն շուրջը կը կենային Հունգարիոյ բարձրաստիճան պաշտօնատարները՝ իրենց հանդիսակար շքեղ համազգեստներով։ Կէս օրէ մէկ ժամ առաջ պալատական շքեղ կառքով հասաւ կայսրը։ Նախարարապետ Տօքթ. Վէքէրլէ և նախարարները ընդունեցին կայսրը և առաջնորդեցին մինչեւ արքայական տաղաւարը. հոն Ն. Վեհափառութիւնը սրտագին բարեւեց ներկայ գտնուողները և անմիջապէս նշան ըրաւ հանդէսն սկսելու։ Քօլոման Զէլ արքայական տաղաւարին առջեւ կենալով, դրուատալից ճառ մը խօսեցաւ Անտրաշիի յիշատակին։

Կայսրը որ ծայրէ ի ծայր ուշադրութեամբ մտիկ ըրած էր ճառին, ըսաւ բարձրաձայն.— «Ուրախ եմ ներկայ գտնուելուս այս յուշարձանին հանդիսաւորութեան, զոր Հունգարիա կանգնեց այս պատուական անձին վրայ իր հոյակապ զաւկին համար։ Երախտագիտութեամբ կը յիշեմ այն անմոռանալի ծառայութիւնները զորս յաւերժացուցած կոմս Անտրաշի մատոյց Թագաւորին, իր երկրին և աթոռին. կը յուսամ որ այս հոյակապ դէմքը, որ ոչ միայն Հունգարիոյ քաղաքականութեան, այլ և պետութեան արտաքին քաղաքականութեան մէջ ալ նոր, և ցայսօր զօրութիւն ունեցող սկզբունքներ և հիմեր դրաւ. արդ, այդ դէմքը ապագայ սերունդին ալ իբր օրինակ պիտի ծառայէ։ Կը հրամայեմ որ բացուի քօղը։»

Ասոր վրայ քաղաքապետը յանուն մայրաքաղաքին ընդունեց յուշարձանը, խոստանալով պահպանել զայն հաւատարմօրէն։ Երեսփոխանական ժողովին նախագահն ալ ի դիմաց երեսփոխանութեան պսակ մը դրաւ արձանին վրայ, ըսելով.

«Յանուն Երեսփոխանաց Ժողովին կը դնեմ այս պսակը քու յուշարձանիդ վրայ, ո՛վ դու կոմս Եուլիուս Անտրաշի. քու անկեղծ երկրասիրութիւնդ, քու [illegible] ունեցած իմաստութիւնդ, քու անխոնջ ու հոյակապ նկարագիրդ անմոռաց կը պահեն քու սուրբ յիշատակդ. մեծ էիր դուն թէ՛ պայքարին և թէ խաղաղութեան մէջ։ Թող ճակատդ պսակող այս անթառամ դափնին քու համբաւդ պիտի յաւերժացնէ։»

Հունգարիոյ Ազգաց Ժողովին նախագահն ալ՝ կոմս Աւրէլ Տէսէվֆի յանուն Ազգաց Ժողովին պսակ մը դրաւ յուշարձանին վրայ, և մէկ քանի բառով յայտնեց թէ կոմս Եուլիուս Անտրաշի աշխատակից մը եղած է այսօրուան Հունգարիոյ հաստատման։

Հանդէսին պաշտօնական մասն աւարտեցաւ։ Կայսրը ելաւ տաղաւարէն և նախ դէպ ի դեսպանական մարմնոյն դառնալով, ձեռքը երկնցուց Գերմանիոյ և Ֆրանսայի դեսպաններուն, և խօսեցաւ անոնց հետ։ Ապա առանձնաբար Անտրաշիի ընտանիքէն հանգուցելոյն աղջիկները, մէկ քանի խօսք ուղղեց անոնց։ Կայսրն ապա նախարարաց մօտենալով սրտագին բարեւեց ներքին գործոց նախարար Անտրաշի կոմսը և խօսեցաւ անոր հետ, և Քօլոման Զէլի դառնալով շնորհակալութիւն յայտնեց խօսած ճառին համար։ Վեհապետն ապա պալատականաց, նախարարներուն, բարձրաստիճան պաշտօնատարներուն և դեսպաններուն հետ յուշարձանին մօտենալով աչքէ անցուց զայն։ Արձանին առջեւ կեցած էր չքնաղ յիշատակարանը պատրաստող արձանագործը Կէօրկ Զալա։ Կայսրը ձեռքն արուեստագէտին երկնցնելով ըսաւ. «Այս յուշարձանին պատրաստութեան մէջ շատ լաւ յաջողած էք. կը շնորհաւորեմ զձեզ։»

Արուեստագէտը շնորհակալութիւն յայտնեց կայսեր այս գնահատութեան համար, և սպասեց ուղղուելիք բացատրութիւնները տալու համար։ Կայսրը դիտելով արձանին դէմքը, ըսաւ. «Անտրաշին նոյն ինքն է։ Ձիուն կեցուածքն ալ շատ լաւ է։» Ապա արձանին աջ կողմն անցնելով դիտեց քանդակը որ 1867ի թագադրութեան հանդէսը կը ներկայացնէր, և շատ հաւնեցաւ։ Եւ միւս քանդակեալ դէմքերուն մէջ Պիւլովի անունն ալ լսելով հարցուց թէ ո՞ր Պիւլովն էր այդ. Զալա պատասխանեց թէ այժմու գերման վարչապետին հայրն էր։ Կայսրն անգամ մը եւս շնորհակալութիւն յայտնելով Զալայի, ըսաւ. «գործդ իր ամբողջութեան մէջ շատ գեղեցիկ է և յաջողած։ Շատ ուրախ եմ այսօրուան հանդէսէն։» Կայսրն և իր հետեւորդները մեկնեցան կառքերով, բայց հանդէսը շարունակեց դեռ։ Զանազան արհեստակցութիւններ պսակներ դրին արձանին վրայ. որ մինչեւ իրիկուն շրջապատուած էր հարիւրաւոր հետաքրքիրներէ։

⁂ Անտրաշիի յուշարձանին բացման հանդէսին առթիւ Վիլհէլմ կայսրն հետեւեալ հեռագիրն ղրկեց Ֆրանց Եոզէֆ կայսեր.

«Նորին կայսերական և արքայական Վեհափառութեան։ Կոմս Եուլիուս Անտրաշիի Հունգարիոյ այդ մեծ քաղաքագէտին որուն անունը սերտիւ կապուած է մեր զինակցութեան հաստատման հետ, Հունգարիոյ այդ մեծ զաւկին յուշարձանին բացման հանդէսին մասնակից եմ և կը բարեւեմ զքեզ սրտագին։»

Ֆրանց Եոզէֆ կայսրը պատասխանեց հետեւեալ հեռագրով.

«Նորին Վեհափառութեան կայսր և Թագաւոր Բրուսիոյ.

«Սրտագին շնորհակալ եմ քեզ կոմս Անտրաշիի Հունգարիոյ և Աւստրիոյ այդ մեծ քաղաքագէտին յուշարձանին բացման հանդիսաւորութեան առթիւ բարեկամական բարեւիդ համար։ Ինչպէս կը գիտես, անոր անունը սերտիւ կապուած է մեր զինակցութեան հետ։»

ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻՆ ՎՐԱՅԻ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԲԷՇԹԱ, 3 դեկտ.— Կոմս Եուլիոս Անտրաշիի յուշարձանին վրայ մէկ արձանագրութիւն միայն կայ և այն ալ իր անունն է։ Առաջին անգամ դիտաւորութիւն կար անունին մէկ քանի տողեր կցել, որուն մէջ պատմուած պիտի ըլլային մեծ քաղաքագէտին երկրին մատուցած ծառայութիւնները։ Հունգարական Գիտութեանց Ակադեմիան հրաւէր առաւ պատրաստել մէկ քանի տողէ բաղկացեալ այդ արձանագրութիւնը։ Յուշարձանին յանձնաժողովը սակայն ծանր ու անհամաձայնութեան դատ. Ակադեմիայ պատրաստածը և առ այժմ զանց առնուեցաւ անունին վրայ որ եւ է ուրիշ բան մը աւելցնել։ Յուշարձանին բացման առթիւ Ֆրանց Եոզէֆ կայսեր յիշատակարանին շրջանը ընելուն առթիւ Կէօրկ Զալա արձանագործը այդ պարագային վրայ խօսեցաւ, որուն ի պատասխանի Նորին Վեհափառութիւնը ըսաւ. «Որ և է արձանագրութիւն աւելորդ է. այս հոյակապ յուշարձանին վրայ պարզ անունը մը ամենէն գեղեցիկն է։ Ասոնց որ և է բառի աւելն մարդ գիտէ արդէն թէ ո՞վ էր Եուլիոս Անտրաշի։»

Ֆրանց Եոզէֆ կայսեր այս յայտարարութեան վրայ ալ յուշարձանը եղածին պէս պիտի մնայ։

ՊԱՌՈՆ ԷՐԷՆԹԱԼԻ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԸ

ԲԷՇԹԱ, 3 Դեկտ.— Առաջին ծաղկեպսակներուն մէջ, որոնք Անտրաշիի յուշարձանին վրայ դրուեցան, կար նաև արտաքին գործոց նախարար Պառոն Էրէնթալի ծաղկեպսակը որուն վրայ Գերմաներէն և Հունգարերէն լեզուներով սա խօսքը կար. «Մեծ քաղաքագէտին և իր երկրին նախարարին.—Արտաքին գործոց նախարարութիւն։»

ԳԵՐՄԱՆ ՌԱՅԽՍԹԱԿԻՆ ՄԷՋ

ԳԱՂԹԱՅԻՆ ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Պերլինէն հասած հեռագիրներ կը հաղորդեն դեկտ. 3 թուով թէ գաղթային վիճաբանութիւնը հինգ օրէ ի վեր կը շարունակուի և օրէ օր աւելի յուզումնալից կը դառնայ։ Վերջին շաբաթ օրը թէև վէճը այնքան փափուկ կը նկատուէր, սակայն ձախակողմեան կուսակցութեան պետ Պեպէլ նոր դարձուածք մը տալով խնդրոյն, վերարծարծեց զայն։ Պեպէլ ծանրացաւ ամէնէն աւելի այն ընթացքին վրայ որով բնիկներուն հետ կը վարուէին։ Բուռն պատասխաններու յայտարարութեանց շարքը դեկտ. 3ին ալ շարունակուեցաւ Ռէօրէն երեսփոխանին միջոցաւ և անհատական ամբաստանութիւններ յառաջ բերաւ։ Ատենապետը ամբողջ երկու ժամ խօսեցաւ առանց արդիւնաւոր միջոցներու դիմելու և դէպքերը ինչպէս որ են ներկայացնելու։ Ռէօրէնի ամբաստանութեան վրայ Խորհրդարանը այն տեսակ յուզումնալից կացութեան մը մատնուեցաւ, որ ատենապետին գրեթէ իւրաքանչիւր խօսքը առաւելապէս արտայայտութիւններով կ'ընդունուէր։ Ռէօրէնի յայտնութիւնները պարզապէս փուշ փուշ կ'ընէին ունկնդիրները. բնիկներու վրայ կատարուած անգութ անկարգութիւններու բեմը Թոկօ գաղթավայրը եղած է։ Տրամադրական բարձրագոյն կէտին հասաւ Ռէօրէնի ատենաբանութիւնը, երբ այս վերջինը խօսեցաւ ծեծի պատժոյն վրայ, որուն կ'ենթարկուէին բնիկները և ատենաբանը սեղանին տակէն հանելով ցոյց տուաւ այն գործիքը որով ծեծի պատիժը ի գործ կը դրուէր։ Այս գործիքը 3—4 մաո հաստութեամբ մալուխ մըն է. և երբ ատենաբանը հաղորդեց թէ այդ գործիքով, ամենաչնչին յանցանքի մը համար, այնքան ատեն կը ծեծուին մինչեւ որ իրենց միսերը կտոր կտոր կ'ըլլան, այն ատեն Խորհրդարանին մէկ ծայրէն միւսը արհաւիրքի շարժում մը անցաւ։

Գաղթավայրերու վերատեսուչ Տէրնպուրկի վրայ դժուարին պարտականութիւն մը կը ծանրանար Ռէօրէնի և Պեպէլի պատասխանելու։ Թէեւ առաջին անգամ կը սպասուէր որ Ֆոն Պիւլով իշխանը ատենաբաններու բեմին վրայ պիտի երեւի, սակայն գաղթային նոր վերատեսուչին վրայ ծանրացաւ յուզման վերջ դնելու պարտականութիւնը։ Ռէօրէնի ամբաստանութեան ժամանակ գաղթային վերատեսուչը յայտնապէս ջղային վիճակ մը ցոյց կուտար։ Երբ ձեռնարկեց եղած յայտնութեանց պատասխանելու, առաջին անգամ հեգնական եղանակով մը սկսաւ, սակայն ի վերջոյ ինքզինքը գտաւ և ձեռնարկեց եղած քննադատութեանց, պատասխանելով իր կողմէ հերքումներով և այս առթիւ զգայացունց յայտնութիւններ ըրաւ։ Կեդրոնի կուսակցութեան վրայ ծանրացուց պատասխանատուութիւնը, որովհետեւ Թոկօ գաղթավայրին մէջ գտնուած Վիդուսպա անունով պաշտօնեայ մը գիտամամբ այդ անկարգութիւնները հաղորդած է, որպէս զի այնտեղ գտնուած կաթոլիկ պաշտօնեաներ հեռացուին իրենց պաշտօններէն։ Տէրնպուրկ յետոյ յայտարարեց թէ Ռէօրէն արդէն երկու տարի է ի վեր ունէր այդ տեղեկութիւնները, զորս այսօր նախարարութեան դէմ իբր նոր միջոցներ կը գործածէ և որ խոստացած է լռել եթէ Վիդուսպան, որ ժամանակէ մը ի վեր իր պաշտօնէն դադրեցուցած է, իր դիրքին մէջ վերահաստատուի։ Խորհրդարանը միշտ լարուած վիճակով մը կը հետեւէր Տէրնպուրկի յայտնութիւններուն, և ճշմարիտ իրարանցում մը ծայր տուաւ երբ գաղթային վերատեսուչը հաղորդեց թէ Ռէօրէն երդմամբ եղած յայտարարութեան մը մէջ ըսած է որ եթէ Վիդուսպայի խնդիրը կեդրոնին ուզած եղանակովը չկարգադրուի՝ այն ատեն կեդրոնը գաղթավայրերու համար այլեւս նոր վարկեր չպիտի քուէարկէ։

Տէրնպուրկ ինքզինքը շատ աղէկ պաշտպանեց։ Իսկ այն պարագան, որով գաղթային վերատեսուչը կեդրոնին դէմ ելաւ, նոր կացութիւն մը ստեղծելու համար, շատ խոշոր բան մը չի համարուիր։ Գերման Ռայխսթակին մէջ կարելի չէ կեդրոնի կուսակցութեան դէմ ելլել, որով ինքնին խնդիր կը ծագի թէ Տէրնպուրկ ի՞նչպէս պիտի շարունակէ պաշտօնին վրայ մնալ։

Նիստի վերջանալուն մօտերը երեսփոխան Ռէօրէնի և գաղթային վերատեսուչ Տէրնպուրկի միջեւ նորէն բուռն կարծեաց փոխանակութիւն մը տեղի ունեցաւ։ Ռէօրէն երբ անհիմն ցոյց տուաւ գաղթային վերատեսուչին այն յայտարարութիւնը թէ կեդրոնը նախարարութեան վրայ ազդեցութիւն մը ըրած ըլլայ ըսել։ Մեծապէս յուզուած վիճակի մը մէջ Խորհրդարանը հետեւեալ օրուան ձգեց վիճաբանութեանց շարունակութիւնը։ Կարելի չէ հիմակուընէ ըսել թէ դեկտ. 3ի նիստին հետեւանքները ի՞նչ պիտի ըլլան։ Սա սակայն է որ նախարարութեան և կեդրոնի միջեւ յարաբերութիւնները ձգտեալ են և Պիւլով իշխանը, ինչպէս տեսնուեցաւ, վիճաբանութեանց ներկայ չգտնուեցաւ։

ՖՐԱՆՍԱ-ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանքանգլիական զինուորական պայմանագրութեան լուրը, ինչպէս արդէն ծանօթ է, հերքուեցաւ։ Արդ, Զիւտտոյչէ Ռայխսքոռեսբոնտենց Պերլինէն կէս-պաշտօնական նամակ մը կը հրատարակէ ի պատասխան Պերլինի Թակլէբլաթին մէջ հրատարակուած լուրի մը ի մասին զինակցութեան խնդրոյն, որուն համաձայն պատճառ նկատողութեան առնելու թէ Գերմանիա կրնայ մերժել, Անգլիա որոշած է, յառաջիկայ Լա Հէյի Խաղաղութեան Ժողովին մէջ պահանջել որ զինաթափութեան առաջարկը խորհրդակցութեանց նիւթ դառնայ։ Առ այս Պերլինէն ղրկուած վերջիշեալ կէս-պաշտօնական նամակը հետեւեալ տողերը կը պարունակէ.

«Չենք գիտեր թէ բրիտանական կամ ուրիշ պետութիւն մը պատրաստակամութիւն ունի՞ Լա Հէյի երկրորդ Խաղաղութեան ժողովին օրակարգին մէջ մտցնել զինաթափութեան առաջարկը։ Այս կէտին մէջ մենք նախաձեռնարկ ըլլալու պէտք չունինք, բայց պէտք ալ չունինք հակառակելու, եթէ այդ առաջարկը ուրիշէ մը կողմէն գայ։ Զինաթափութեան առաջարկին վրայ խորհրդակցութիւնը միայն տեսական հանգամանք մը կրնայ ունենալ։ Որովհետեւ գործնականին մէջ ոչ թէ զէնքերը կրնանք ձգել, այլ ընդհակառակը պէտք է աւելցնենք, թէ՛ ցամաքի վրայ և թէ ծովու, թէ՛ Ֆրանսայի մէջ և թէ Անգլիոյ։

«Եւ կարելի չէ ուրանալ թէ բրիտանական և ֆրանսական բանակներու միջեւ արդէն արհեստագիտական նախապատրաստական բանակցութիւններ կատարուած են՝ Գերմանիոյ դէմ ուղղուած գործակցութեան մը նպատակով, առանց մոռնալու յիշեալ երկու պետութեանց խաղաղասիրական զգացումներուն, առանց մոռնալու նաև ոչ-պաշտօնական խաղաղական ձգտումներուն։»

Այս առթիւ Ֆօսիշէ Զայթունկ գիտել կուտայ թէ «Ա՛լ Գերմանիոյ դէմ ուղղուած ֆրանքանգլիական զինուորական պայմանագրութիւնը իբր կատարուած իրողութիւն մը կրնանք ընդունիլ։»

ՃՕԶԷՖ ՉԷՄՊԸՐԼԷՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 3 դեկտ.— Օպզէրվըր կը գրէ թէ Չէմպըրլէն ո՛չ կաթուած ունեցած է և ոչ ալ քաղցկեղէ կը տառապի։ Հիւանդութիւնը աւելի սրտին և աչքերուն հետ առնչութիւն ունի և խիստ անհաւանական է որ նորէն քաղաքական կեանքի մէջ գործօն դեր մը ունենայ։

ՄԱՐՈՔԻ ԳՈՐԾԸ

ՎԻԷՆՆԱ, դեկտ. 3.— Բրինցեաու sk Ագդուրհաս սպանիական յանձնաժողովը որ ֆրանքսպանիական նաւային ցոյցին պիտի մասնակցի, շաբաթ օր Քատիքսէ ճամբայ ելաւ դէպ ի Մարոքեան ջուրերը։ Բարիզի և Մատրիտի կառավարութեանց միջեւ այժմ վերջնականապէս որոշուած է գործողութեանց ծրագիրը, և երկու նաւաբաժիններու ընդհ. հրամանատարութեան խնդիրը։ Ֆրանսայի ծովակալը պիտի հրամայէ ֆրանքսպանիական նաւատորմիղին։

ՄԱՏՐԻՏ, դեկտ. 2.— Իմբարսիալ կը գրէ թէ Սպանիոյ կառավարութեան հասած լուրերը Մարոքի մէջ կացութիւնը գոհացուցիչ չեն նկարագրեր։

ԹԱՆՃԷՐ, դեկտ. 1.— Քաղաքէն 100 և 120 քիլոմէթր հեռու Էլքսար և Իւզան վայրերուն մէջ կացութիւնը շատ կնճռոտած է։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ՑՈՐԵՆ		Փարա
Առաջին ճերմակ օլան	»	35 -36
Երկրորդ »	»	33 1/2-34
Խառն	»	32 -32 1/2
Զօլաքալը	»	30 -31
Կարծր առաջին	»	37 1/2-38 1/2
» միջին	»	34 -36

Այսօր 9 վակոն Անատոլիի ցորեն ժամանեց.

ԱԼԻՒՐ	Ղրշ.
Տեղական զըրմա Ա. Պարկ	67 -68
» » Բ. »	65 -

ԹԵՓ

Օլան 16-17 1/2 փարա

ԳԱՐԻ

Բէօյուքճէ	քիլէն	12 1/2-13
Ռումէլի		12 -12 1/2

ՑՈՐԵՆԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

23 Նոյեմբեր

Նիւ-Եորք	պատրաստ		79.3.8
»	մարտի	համար	.
» 1907	մայիսի	»	84.1.2
»	յուլիսի	»	79.8.8
»	դեկտ.ի	»	81.1.2
Լիվրփուլ	պատրաստ		7.
»	յուլիսի	»	.
»	դեկտ.ի	»	6.4.1.2
»	մայիսի	»	6.5.
Չիքակօ	պատրաստ		
»	յուլ.ի	»	71.1.2
»	դեկտ.ի	»	73.7.8
Մարսիլիա	պատրաստ		18.

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ազդ.— 1881 դեկտ. 8/20ի կայս. Հրամանագրին Ն. յօդուածին 5րդ. համարածը գործադրելով, Օսմ. փոփոխեալ պարտքի պարտաթուղթերու՝ պայմանաժամը 1901 Մարտ 1/14ին աւարտած այն թիւ 35 կտրօնները, որոնք չեն ներկայացուիր մինչեւ 1907 Մարտ 1/14 գանձուելու համար, Օսմ. Հանր. Պարտքի սեփականութիւնը պիտի ըլլան։

Կ. Պոլիս, 1 դեկտ. 1906 2—16

⁂ 1890 Ապրիլ 15/27ի կայս. Հրամանագրին ԺԴ. յօդուածը գործադրելով, 1890ի 4% Բաքօրիթէ փոխառութեան պարտաթուղթերու՝ պայմանաժամը 1901 Մարտ 1/14ին աւարտող թիւ 21 այն կտրօնները, որոնք չեն ներկայացուիր մինչեւ 1907 Մարտ 1/14 գանձուելու համար, Օսմ. Հանր. Պարտքի սեփականութիւնը պիտի ըլլան։

Կ. Պոլիս, 1 դեկտ. 1906 2—16

⁂

Ազդ.— Հանրային Պարտքի Ընդհ. Տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ թէ Սուլթան)Պարլա գիւղախումբին մէջ, Եկէրտիրի գաւառակ, Գօնիա) լճին ձկնորսութեան տուրքը, որ առկէ առաջ երեք տարուան համար վարձու տրուած էր 21,350 ղրուշի, նորէն աճուրդի դրուած է 3 տարուան համար, սկսեալ 1322 մարտ. 1էն. մինչեւ 1325 օգոստ.ի վերջը։ Անոնք որ կ'ուզեն Պոլսոյ մէջ մասնակցիլ այդ աճուրդին կամ կը փափաքին տեղեկութիւն ստանալ աճուրդի պայմաններուն վրայ, կրնան ներկայանալ Հանր. Պարտքի Վարչութեան Ընդհանուր Տնօրէնութեան, հարկ եղած երաշխաւորութիւնները տալով։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն

18/31 հոկտ. 1906 (1322)

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ Նոյեմբեր 22/5 Դեկտեմբեր

Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 %	Օ. Ո.	102 28
Ամենէն բարձր գին	»	102 29
Ամենէն վար գին	»	102 23
Ռումելի Երկաթուղի գոց	Ֆր.	148 3/4
Ամենէն բարձր գին	»	148 3/4
Ամենէն վար գին	»	148 —
Թրամվայ	»	58 1/2

ԲԱՑՈՒՄ Նոյեմբեր 23/6 Դեկտեմբեր

Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 %	Օ. Ո.	102 26
» » » ժամը 7ին	»	102 25
Ռումելի Երկաթուղի	Ֆր.	148 1/4
» » ժամը 7ին	»	148 1/4
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն Ա.	»	335 1/2
» » » Բ.	»	268 1/2
Թարաֆ Կ. Պոլսոյ Գ. Կ.	»	439 —
Անատ. երկթ. Պարտթ. Ա. սերի	»	516 —
» » » Բ. սերի	»	514 —
» » բաժնեթուղթ	Ա. Ո.	18 30
Շիրքէթի Խայրիէ	»	41 50
Շիրքէթի Խայրիէի Համիտիէ	»	5 02 1/2
Օսմ. Ապահ. Ընկ.	»	4 65
Օսմ. Ծխախոտ		20 08
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		10 90
» ժուիսանս		6 10
» պարտաթուղթ		495 —
Թրամվայ	Ֆր.	58 50
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.		309 —
Պալիա Քարա Այտըն		673 —
Միտիլլի պանքա	Օ. Ո.	6 —
Սալոնիկի պանքա		175 —
Մերսին Ատանա պրտղթ.	Ա. Ո.	17 25
Քարասու առանձնաշնորհեալ		126 —
» սովորական		116 —
» 5 պարտաթուղթ		90 —
Թարաֆ Իզմիրի		596 —
Փոխառ. Հելլենական 5 %		— —
Հելլենական պարգեւաւոր թուղթ		437 —
» » »	Օ. Ո.	4 05

ՍԹԻԼԱՆՑ

Օսմ. Միացեալ 1 օրուան	Օ. Ո.	1 40
» » 8 »		3 87 1/2
Ռումելի երկաթուղի	Ֆր.	1 —

Փոխ. Հրապարակ Օսմ. Պանքայի

	Գնում	Վաճառում
Լոնտոն 3 ամիս ղրշ.	109 3/4	111 12 1/2
» չէք »	110 32 1/2	110 12 1/2
Բարիզ 3 ամիս ֆր.	— —	— —
» չէք »	22 97 1/2	22 87 1/2
Պերլին մարք	18 67	18 57
Վիեննա քուրոն ֆիօրին	21 94	21 84

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Անգլիական ոսկի	ղրշ.	109 38
Ֆրանսական »	»	87 08
Գերմանական 20 մարք	»	106 10
Ռուս Իմփէրիալ	»	90 20
Մէճիտի տարբերութիւն	»	107 28
Արծաթ մանրուք	»	104 —
Մէճիտիէ	»	100 20
Ռուպլի թղթադրամ	Օ. Ո.	8 67

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 5 Դեկտեմբեր

Միացեալ Օսմ. պարտք) բաց.	Ա. Ո.	93 37
) գոց.	»	93 50
Օսմանեան Կայս. Պանքա	»	17 —
Եգիպտոսի միացեալ	»	— —
Անգլիական քոնսոլիտէ	»	86 81
Հելլենական 5 % 1881	»	53 —
» Մոնօփոլ	»	— —
Պուլկարական փոխառ. 1892	»	101 50
Թրանսվալ	»	— —
Ռիոթինթօ Մայնս	»	5 81
Ռուսական 4% 1888—1889	»	77 75
Ճաբոնական 4 %	»	— —
Փոխանակագիր Բարիզի վրայ	»	25 45
Դրամագեղչ	»	6 —

ԲԱՐԻԶ, 5 Դեկտեմբեր

Միացեալ Օսմ. պարտք) բաց.	Ա. Ո.	94 47
) գոց.	»	94 42
Ռումելի երկաթուղի	Ֆր.	149 75
Թրամվայ	»	62 25
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	677 —
Ռէժիի բաժնեթուղթ	»	462 —
Պալիա Քարա Այտըն	»	673 —
Օսմ. մաքսատուն	»	— —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	95 95
Քրէտի Լիոնէ	»	1201 —
Ռուսական 5 %	»	86 40
Իտալական Ռանթ	»	103 40
Սպանիական արտաքին	»	95 37
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 250
Դրամագեղչ Ֆրանս. Պանքայի	»	3 —

ՊԵՐԼԻՆ, 5 Դեկտեմբեր

Օսմ. միացեալ		94 80
Ռուսական 4 % 1902	մարք	— —
Ռումելի երկաթուղի	»	145 60
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամսուան	»	20 210
Դրամագեղչ	»	— —

ՎԻԷՆՆԱ, 5 Դեկտեմբեր

Ռումելի երկաթուղի	քուրոն	163 20
Վիէնէր Պանք Ֆէրայն	»	561 25
Փոխանակագիր Բարիզի վրայ	»	95 47
» Լոնտոնի վրայ	»	240 85
Ռուսական 5 % 1906	»	85 15
Օսմ. Ռէժի	»	— —
Դրամագեղչ	»	— —

ՊՐՈՒՔՍԷԼ, 5 Դեկտեմբեր

Օսմ. միացեալ 4 %		— —
Ռումելի երկաթուղի	ֆր.	— —

PHOENIX ASSURANCE Ld. Co

“ՖԻՆԻՔՍ„

ESTABLISHED 1782

ՀԻՄՆՈՒԱԾ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1782 ԻՆ
ԿԸ ԳՈՐԾԷ Ի ՊՈԼԻՍ 1869ԷՆ Ի ՎԵՐ
ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Դրամագլուխ եւ պահեստի դրամ
Անգլ. ոսկի 4,218,000

ՖԻՆԻՔՍ ոսկ հրդեհի դէմ Ապահովագրական Ընկերութիւն մըն է, ծանօթ իր պատուաւորութեամբ եւ վնասուց մէջ իր անմիջական վճարումներով։

ՖԻՆԻՔՍ կ'ապահովագրէ հրդեհի եւ կայծակի դէմ ամէն տեսակ անշարժ և շարժուն ստացուածք, յոյժ նպաստաւոր պայմաններով։

Ընկերութեան նշանաւոր եղած է. ՈՒՂՂ. ՄՏՈՒԹԻՒՆ եւ Ն' ԻՋԵՏՆ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄՆ ՈՒՐԻՑ, ծագ վճարած է առաւելագոյն 27,000,000 անգլ. ոսկի։

Ընդհ. գործակալ եւ Պոլսոյ եւ գաւառաց [illegible]

[illegible]

Փոխ գործակալ Պոլիս [illegible]

29—50 Ֆնտգլեան խան

ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1805ԻՆ

Կ. Պոլիս, Մէրճան փողոց, թիւ 57

Ազգ. Կեդր. Վարչ. Ուսումն. Խորհրդոյ կրթական Ծրագրին համաձայն պատրաստուած դասագիրքեր։

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻ ՆՈՐ ԾԱՂԿՈՑ	ղրշ.
Մանուկներու Ա. Գիրքը կամ Հարպիկ Քերական	5
Մարգրիտներ ձեռագիր և տպագիր պատկերազարդ	50
Մանուկներու Բ. գիրքը բազմապատկեր	60
Մանկավարժական Քերականութիւն Ա. մաս, պատկերազարդ	50
ՏԱՐՐԱԿԱՆ ԸՆԹԱՑՔ - Ա. եւ Բ. տարի	Դրշ.
Սիրուն զբօսարան պատկերազարդ	2
Զուարճական նոր ընթերցարան կամ Մանուկներու Գ. Գիրքը	3
Արծաթմասեանի փոքրիկներու շարագրութեան գիրքը պատկերներով	3
Մանկավարժական Քերականութիւն Բ. մաս. ութը մասունք բանին կ'ուսուցանէ պատկերներով	3
Մանկավարժական թուաբանութիւն պատկերներով ուսանելի	3
Իրագիտութեան դասեր բոլորովին նոր պատկերներով	3
Գեղեցիկ զբօսարան Թրքախօս աղոց պատկերազարդ	2½
Գեղեցիկ զբօսարան Թրքախօս աղոց Բ. տարի	3
Մարմնամարզութիւն առաջնորդական առանց գործիքի 45 ձեւերով	5
ՄԻՋԻՆ ԸՆԹԱՑՔ - Ա. եւ Բ. Տարի	
Ոսկեմասեանի հայ աղոց պատկերազարդ	4
Գոհարմասեանի նոր ոճով ընտիր գիրք մը պատկերազարդ	5
Մանկավարժական Քերականութիւն Գ. մաս. ամենայն ոճով կ'ուսուցանէ համաձայնութիւնը պատկերներով	4
Հայերէն լեզու կամ Վարժութիւն գրաբարի Ռոպերդանի գրութեամբ, առանց հոլովները և բայերը ի բերան ուսանելի	4
Համառօտ պատմ. Օսմանեան մինչեւ մեր օրերը	4

Ամէն ուսուցիչներ այս գիրքերը անպատճառ տեսած պէտք է ըլլան, երբ կ'ուզեն որ իրենց վարժարանները արդիւնաւոր շրջան մը բոլորեն։

ԾԱՆՕԹ.—Կարգ մը ընտրելի մէջ անգլիերէն ուսուցանող միակ գիրքը՝ Մայսբերսաֆը սիսթէմը սպառելու մօտ ըլլալով 30 ղրուշի պիտի բարձրանայ գինը, իսկ ֆրանսերէն Մայսբերսաֆ սիսթէմով գիրքի գինը 30 ղրշ., անփոփոխ է։

Կաղանդի առթիւ Նուէրի գիրքեր, փառաւոր Օրացոյցներ կամ Տարեցոյցներ պատրաստ կը գտնուին, ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ։

Փոքրիկ յանձնարարութեանց փոխարէն նամականիշով ալ կ'ընդունուի։ 1—10

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ-ՖԵՐԱՅՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

Դրամագլուխ 130 միլիոն Քուրոն,
ամբողջովին վճարուած
Պահեստի գումար 36 միլիոն
Քուրոնի չափ։

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Վճարումները ոսկեդրամ ըլլալու են։ Ցիսուն ղրուշէն վար վճարում չընդունուիր։

Վինըր Պանք-Ֆերայն այսօր հարիւրին 3½ տոկոս կը վճարէ 100 ոսկիէն վար գումարներու համար իսկ անկէ աւելի գումարներու համար՝ հարիւրին 3։ Սակայն կրնայ տոկոսին սակը իջեցնել կամ աւելցնել տեղական լրագիրներու միջոցաւ 15 օր առաջ իմաց տալէ յետոյ

100 ոսկիէն վար գումարները կրնան ետ առնուիլ ամէն ատեն։

100 ոսկիէն վեր գումարները կրնան ետ առնուիլ գրաւորապէս ու կանխաւ ըլլալիք ազդարարութենէ մը յետոյ, հետեւեալ կերպով.

3	օր	100—150	ոսկի գումարի համար
6	»	151—200	» » »
10	»	201—500	» » »
15	»	501—1000	» » »
30	»	1001 և անկէ վեր	» »

Վինըր Պանք-Ֆերայն իրեն կը վերապահէ պանքան դրամ ստնեցողներուն հաշիւը կարգադրել, ուզուած ատեն վճարելով տետրակին պարունակած գումարը։

Վինըր Պանք-Ֆերայն խնայողական գումարը պարունակող տետրակ մը կը յանձնէ անհատական անունով, բայց այդ պարագային նշանակուած խնամակալը (վէքիլ կամ ոասի) միայն իրաւունք ունի դրամը քաշելու։

Խնայողական Սնտուկին գաց։ Վինըր Պանք-Ֆերայն կը զբաղի նաեւ սեղանաւորական ուրիշ գործառնութիւններով

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ.

Ամսոյս 13/26ի չորեքշաբթի օրուընէ սկսեալ, Օսմ. Կայս. Պանքան իր Ղալաթիոյ կլիշէներուն մէջ մէկնիէ աւրուած սարքաւորումներու փոխանակումները պիտի կատարէ 1000 ղրշ.ի եւ աւելի գումարներու համար միայն։ Հազար ղրշ.է պակաս եղող ու եւ է գումար պէտք է ներկայացնել Պոլսոյ կողմը՝ Թարաքճըլար, մասնաւորապէս բացուած թիւ 15 դրամանոցը։

Կ. ՊՈԼԻՍ 25 Սեպտ. 1906

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ազդ.— 1323 զիլհիճճէ 25ի Օրէնքը, 5 փարանոց դրոշմաթուղթի (Յօդ. 9 թիւ 93) կ'ենթարկէ «այն ծանուցումները, որոնք խաւաքարտի վրայ պատրաստուած են մասնաւորներու կողմէ, և դրուած, կախուած եւ կամ այլապէս ցուցադրուած են հանրային վայրերու մէջ։ Հետեւաբար՝ երկու փարանոց դրոշմաթուղթ կրող ծանուցումի օրինակները, որ տակաւին չէ գործածուած, պարտին ենթարկուիլ օրէնքին տրամադրած յաւելուածական տուրքին. զանցառուները տուգանքի պիտի դատապարտուին։ Այն ծանուցումները, որոնք 1310 Ռամազանի օրէնքին համաձայն պատրաստուած են և 2 փարանոց փուլ կը կրեն, 3 փարայի յաւելուածական տուրքին ենթակայ չպիտի ըլլան, եթէ երբեք ծանուցումի տէրերը մինչեւ դեկտեմբեր 15 (Ն. Տ.) Հանր. Պարտքի վարչութեան ներկայացնեն նմոյշ մը իրենց ծանուցմէն, յայտարարութեամբ մը միասին, ուր յայտնուած պէտք է ըլլայ ծանուցումի օրինակներուն թիւը։ Այդ պայմանաժամը անցնելէ յետոյ, ամէն այն ծանուցումները, որոնց վրայ չէ կատարուած յիշեալ ձեւակերպութիւնը՝ ջնջուած պիտի համարուին։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

30/12 դեկտ. 1906 (1322) 11—15

ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ.

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԸ ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ ՎՃԱՐՈՒԱԾ

50,000,000 Տրախմի

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ ԱԹԷՆՔ

Մասնաճիւղեր ունի Կ. Պոլիս եւ գրասենեակներ Ղալաթիոյ եւ Պոլսոյ կողմը, Լոնտոն, Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Սելանիկ, Իզմիր, Պիրէոն, Բաղդատ, Վոլօ, Շիրա, Քալամաթա, Քանէ եւ Քանտիա (Կրէտէ)։

Դրամագլուխին և աւանդ ձգուած դրամին ու արժեթուղթերուն արժէքը, Օգոստոս ամսուն, կը հասնի 260,000,000 տրախմիի։

Աթէնքի Պանքան կը զբաղի Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններով։ Փոխառութիւններ կ'ընէ վաճառքներու, արժեթուղթերու վրայ և Եւրոպական Թուրքիոյ վրայ քաշուած փոխանակագիրներ կը զեղչէ։

Աթէնքի Պանքան հաշուընթացներ կը բանայ, չէքեր, վարկագիրներ կը հանէ, հեռագրական հրամանով վճարումներ կը կատարէ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներու և արտասահմանի մէջ։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ, թէ՛ մեր հրապարակին և թէ օտար հրապարակներուն վրայ, յաճախորդներուն շատ նպաստաւոր կերպով։

Շատ փոքր վարձքի մը փոխարէն՝ արժեթուղթեր կը պահէ, աւանդի ձեւով և ուզուած ատենը ետ առնուելու պայմանով։ Ամէն կարգի կտրօններ կը գանձէ և զեղչի գործողութիւններ կը կատարէ։ Աթէնքի Պանքան հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ արկղամուտի խորշեր, փոքր վարձքերով։

Աւանդի ձեւը

Աթէնքի Պանքան իբր աւանդ կ'ընդունի դրամ և արժեթուղթ, սա տոկոսները վճարելով.

Ուզուած ատեն դրամ քաշելու պայմանաւ		3%
Վեց ամսուան	համար	3½%
Մէկ	» »	4 —
Երկու	» և աւելի	5 —

Աւանդ ձգուած դրամները կը վճարուին այն դրամով որով Պանքան ձգուած են։ Տոկոսները կը վճարուին ամէն տարուան Յունուար 2ին և Յուլիս 1ին։

Մասնաւոր տետրակներ՝ 4% տոկոսով

Աթէնքի Պանքան իր յաճախորդներուն մէջ փոքր դրամատէրեր ունենալով և փափաքելով ամէն դիւրութիւն ընծայել, անոնց տրամադրութեան տակ կը դնէ մասնաւոր աւանդներու տետրակներ, որոնց մէջ կրնան արձանագրել առ առաւելն 100 ոսկիի աւանդ գումար մը։ Այդ դրամը 4% տոկոս կը բերէ և մասնակի վճարումներ կը կատարուին, առնուազն 25 ղրուշ ոսկեդրամ։ 3—50

ՓՐՓՐԱԼԻՑ ԳԻՆԻՆԵՐ

Է. Տ. ԿՕՏՕ

ՇԱԹՕ-ԼԱ-ԺԻԹ՝ ՔՈՆԵԱՔԻ ՄՕՏ (ՖՐԱՆՍԱ)

Փափկահամ, վճիտ եւ առողջապահական յատկութիւններով օժտուած են այս գինիները: Մասնաւորապէս յանձնարարելի է գինին ճաշակող փափկակերներուն, որոնք կրնան նմուշ խնդրել եւ գինը հարցնել

Պ. ՎԻՔԹՕՐ ՖՐՕՄԱՆԺԷ եւ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Ռըխթըմ խան, թիւ 2, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս 7 25

ՌՕՍԻԱ

COMPAGNIE ROSSIA D'ASSURANCES

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Պետերսպուրկ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, ճամբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ, ապրանքներու փոխադրութեան ու նաւերու սառոյցէ խորտակուելուն դէմ։

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած	11 666 666 Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	154 666 666 »
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	400 728 000 »
1904 տարուան մէջ գանձուած ապահովագին ու տոկոս	65 224 946 »

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել
Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին. Ազարեան խան Վօյվօտա Ղալաթիա։
Պոլսոյ գործակալութեան, Տիլսիզզատէ խան. Ալլը Էֆէնտի ճատտէսի, Թիւ 26։
Տնօրէն, Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին՝ Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ 11 30—50

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՋԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅ.

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՊԱՍՈՒՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Դկտ. 7ին, Ուէս Սէպու, Պաթումէն
Դկտ. 11ին, Մինկրէլի, Մարսիլիայէն
Դկտ. 14ին, Սիրէմասի, Անվերսէն
Դկտ. 17ին, Անատոլի, Պաթումէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Դկտ. 7ին, Ուէս Սէպու, Մարսիլիա։
Դկտ. 12ին, Մինկրէլի, Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում, Նովորոսիսք
Դկտ. 14ին, Սիրէմասի, Մարսիլիա
Դկտ. 18ին, Անատոլի, Մուտանիա եւ Մարսիլիա։

Ճամբորդութիւնը Կ. Պոլսէն Բարիզ 6 օր կը տեւէ։

Ա	կարգ	Բարիզի	համար	200 ֆր
»	»	Մարսիլիոյ	»	160 »
Բ	»	Բարիզի	»	150 »
»	»	Մարսիլիոյ	»	120 »

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թօփհանէ քարափին վրայ։

15 14—50 Թ. ՌԻՊՈՒԼ

Cie RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ

Նոյեմբեր

Դշ 21/4 Սեվաստապոլ ժամը 10ին առաւօտուն, Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս, Թարապլուս-Շամ, Պէյրութ, Եաֆա, Բոր-Սայիտ. Աղեքսանդրիա ժամը 4ին իրիկուն։
Եշ 23/6 Օտեսա ժամը 10ին առաւօտուն։
Շբ. 25/8 Մէթէլինօ, Իզմիր, Պիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին առաւօտուն։
Օտեսա ժամը 2ին իրիկուն։ 42—50

ՄՕՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող
շոգենաւեր

Ա ԿԱՐԳԻ	Բ ԿԱՐԳԻ
Լեգի	Նալդօզրիս
Մինեա	Էմկյսիս
Ռափսես	Պուզիրիս
Քէյպըր	Մոէրիս
Նարպոն	Ֆայթի
Նավարին	Ֆարոս
	Թիպա

Մէօրիս շոգենաւը Լիվրբուլէն տեղս հասաւ ընդհանուր վաճառքով եւ մօտաւորապէս ամսոյս 6ին պիտի մեկնի դէպ ի Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում եւ Բօթի։

Առաջին կարգի շոգենաւերը շատ հանգստաւէտ են, Նաւուն մէջտեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, ելեկտրական լուսաւորութեամբ կը լուսաւորուին եւ կին ճամբորդներու համար տեսչուհի ունին։

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ սահմանափակ թիւով ճամբորդներ կ'առնեն բայց տեսչուհի չունին։ Ուղեգին Կ. Պոլսէ Լիվրբուլ Ա. կարգի գին է 15
» » Բ. » » » 11

Կը խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց կամ Ղալաթիոյ մաքսը հանելու համար՝ իրենց հրահանգները տան շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Ամերիկայի եւ Եւրոպայի նաւահանգիստները տանելու համար ապրանքներ կ'ընդունուին։

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՈՒԼ եւ Ընկ.
Գործակալք
Ուիթոլ խան, Պահչէ գաբու, Պոլիս
ՃԷՅՄ ՄՕՍ Ընկ.
38—50 31 Ճէմս Սդրիդ, Լիվրբուլ,

Արտօնատէր ՋԱՐԵՀ ՆՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ

ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ,
ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 Օգոս. 2/14 եւ 320 Սաֆեր 20 թուակիր Ֆերմանով

Դիմել Ընկերութեան կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Նազըլ խան, Հէզա էն փողոց, Թիւ 14, Բօսթէքերթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն.

Պոլիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Եէնի Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս, Արձանագրութեան գրասենեակ Ընկերութեան, Պահչէ Գաբու, Թրամուէյի ճամբան, Թ. 40, մաքսատան մօտ։
Պոլիս, Մ. Մ. Ի. Սաատօջ եւ Բօսիդի, Շէյխ իւլ Իսլամ խան, Պահչէ Գաբու Թիւ 10։
Պոլիս, Ապտի պէյ եւ Ընկ., Վէզնէճիլէր փողոց։
Պոլիս, Պ. Ս. Այմէյօղլու, Էմին-Էօնիւ, Պահչէ Գաբու, Իզմիր փողոց։
Պոլիս, Իհսան պէյ, Իզզէթ փաշա խան։ Գատըգիւղ, Քեամիլ էֆ., չուկայի հրապարակ։
Գատըգիւղ, Մ. Ա. Անդրիա, Մօտա ճատտէսի։
Պէօյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարքի։
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի, Մեծ Փողոց
Երէնգիւղ, Թէօդոկոս Եօանիտէս, Նամազկահին մօտ։
Շիշլի, Մ. Ի. Ռոսի, Պէօյիւքտէրէ ճատտէսի, Թիւ 137։
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրմանց, Թիւ 12, Թիւնէլ խան։
Բէնտիք, Բ. Սոմմարիպա։
Մեծ Կղզի, Ռէսուլ էֆ.։
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անճէլիտէս, կայարանի հրապարակ։

17 Գործակալութիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ։ 16—50

ՍԻՆԿԷՐ

ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ

THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 490է աւելի պատուոյ վկայական և չքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուններուն մէջ։

Բերա) 1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց Թիւ 343 և 343 կրկին։
) 2. » » Գալաթա Սէրայի դիմաց։
Կալաթա) 1. Սինկէր խան Թիւնէլի ետեւ։
) 2. Թրամվայի կայարանին դիմաց։
Պոլիս) 1. Սուլթան Համամ Թիւ 2։
) 2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվայի կայարանին դիմաց Թիւ 13։
Սկիւտար) Չարշը Պօյը, Թիւ 120։

Դասերը և նորոգութիւնները ձրի։ Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 343 և 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզ Օղլուի տունը։ 16 21—50

ՑԱՄԱՔԱՅԻՆ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՊԱՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԵՐԼԷՆ

VICTORIA DE BERLIN

Ունի օժիտի, թօշակի ճիւղեր

Ապահովագրեալ գումար 1904ին	Ֆր.	1,491,279
Պահեստի դրամ 1904ին	»	605,718,000

Հաստատուած 1853 սեպտ. 20ին արքայական հրովարտակով եւ ուղղակի հասարակութեան հսկողութեան ներքեւ։
36 - 50

ԸՆԿ. ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆԵՐԸ
Օսմ. Կայս. Պանքա
եւ Քրէտի Լիոնէ
Վարիչ գործակալութեան
ԱՐԱՄ ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ

Լիազօր Ընդհ. Ներկայացուցիչ
ՑՈՒՍՕԼՕ ՄԱՆԿՕ ԵՒ ԸՆԿ
Կալաթա. Արապեան խան

ԹՕՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1531	Մարչէլլօ	3709	Սաֆօ	1119
Ալէքթօ	3607	Տոմինօ	938	Հինտու	3721	Միքատօ	3557	Սիրիօ	1735
Անճէլօ	1541	Տուրօ	2383	Հորաթիօ	1600	Միլօ	1 57	Սիլվիօ	119
Արթիսոքօ	2277	Տրաքօ	1713	Հումպէրթօ	595	Մոնթէպէլլօ		Սֆէրա	1203
Պասանօ	1822	Տինամօ	534	Իակօ	2354	Մուրիլլօ	3419	Թասսօ	1323
Պորոտինօ	1264	Էկօ	3464	Իտահօ	5 40	Նէրօ	1933	Թ. Ուիլսըն	1546
Պըֆֆալօ	4481	Էլտորատօ	1520	Ժիւնօ	1080	Օթհօ	4100	Թոքիօ	3327
Գայրօ	1371	Էրկօ	841	Քէլսօ	053	Օթէլլօ	4036	Թոլէտօ	1470
Գալիփսօ	1837	Ֆիտօ	954	Քօլբինօ	2307	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	242
Գարլօ	1244	Ֆինլանտօ	1828	Քոլինօ	1700	Փալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գոզօ	1094	Ֆլամինկօ	349	Լէօ	1053	Փօլօ	510	Վոլօ	1289
Չիքակօ	2729	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէանտրօ	2272	Ռիալթօ	3329	Վ. Ուիլսըն	239
Սոլեթօ	1831	Կալիլէօ	3060	Լիվռնօ	1843	Ռինալտօ	1553	Զէթա	1350
Գոլորատօ	4235	Կիթանօ	1143	Լորէնցօ	3191	Ռօլլօ	1613	Զէնօ	1200
Գոնկօ	2905	Կոթօ	1011	Մալմօ	724	Ռօմէօ	1789	Թորօ	
Գորսօ	895	Կըսանօ	1695	Մարէնկօ	1 73	Ռոզարիօ	136	Մալօն	

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած են.
Միքատօ շոգենաւը, Նաւապետ Թօրբ։
Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուին.
Տասսօ շոգենաւը, դեկտ. 4ին։

Դիմել Գործակալներուն՝ Ց. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՋՕՏ
Թիւ 22 24, Բիւյիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 10 14—50

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (18)

ԼԻԱՆ-ՆԵՐՕՆ

ԱԴԱՄԱՆԴՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՄԷՋ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԱԴԱՄԱՆԴԻ ՀԵՏԱԶՕՏԻՉԸ

ԳԼՈՒԽ ԵՕԹԵՐՈՐԴ

ՇԱՆ Ջ'ԷԼԻԶԷԻ ԲՆԱԿԱՐԱՆԸ

Ռօմէն տը Սէրխօլէ բաժնուեցանք այն ատեն, երբ երիտասարդ քիմիագէտը մտազբաղ ներս կը մտնէր այն օթէլէն, որ Ռիշլիէօ փողոցը կը գտնուէր և ուր կ'իջեւանէր, ամէն անգամ որ Բարիզ այցելէր։ Իր աշխատութեան գրասեղանին առջեւ ձգենք զինքը, որպէս զի Մատենադարանին մէջ առած նօթերը պրպտէ, և մենք հետեւինք այն արտակարգ անձին, որ ինչպէս տեսանք, յամառութեամբ կը հետամտէր երիտասարդ գիտունը։

Անգլիայի՝ Ֆոնթէնպլոյի մէջ, Ռուա՝ Մատենադարանին մէջ, հարուստ ուսանող ի վերջոյ, այդ անծանօթը կառքի մը մէջ նստած էր, կառապանին ըսելով.

—Շան զ'Էլիզէի հարթավայրը քշեցէք կառքը։

Կառքը արագօրէն թռչած էր դէպի այդ վայրը, հազիւ քանի վայրկեանէն հոն հասնելով։

Անծանօթը աշխուժով վար ցատկեց, երկու ֆրանքնոց մը դրաւ կառապանին ձեռքը և լայն պողոտայէն անցնելով, կանգ առաւ փառաւոր բնակարանի մը կառանցքին դրան առջեւ, որ երեք փողոցներու վրայ նայող երեսներ ունէր։

Ակնարկ մը ձգելէ յետոյ անցորդներուն վրայ, անծանօթը մօտեցաւ կառանցքի դրան, զգուշութեամբ վեր առաւ քանդակուած պղինձէ ուռնակը, որ մարդու ձեռքի մը ձեւը կը ներկայացնէր։ Յետոյ ճարտարօրէն պարտկուած աննշմարելի զսպանակի մը վրայ կոխեց։

Դրան խորէն երեւան եկաւ պղինձէ ծակ մը, ամէնէն վարժ աչքերուն իսկ անտեսանելի։

—Ա՛հ, դո՞ւն ես, Էվէյէք։ Լա՛ւ, տէրը քեզի կը սպասէ։

Դուռը անձայնիկ դարձաւ իր վրայ և այդ անունով յորջորջուած մարդը անհետացաւ այդ անհիւրընկալ տան մէջ։

—Շո՛ւտ ըրէ, տէրը անհամբեր կը սպասէ, յարեց սպասաւորը, որ դռնապանի պաշտօն կը կատարէր։

Ու դրեթէ բռնօրէն, նորեկ այցելուն հրեց ընդարձակ սենեակէ մը ներս, որ կարմիր թաւիշ կարասիներով և ճոխ կերպով յարդարուած էր։ Կաղնեփայտէ հին պահարաններ և Լուի ԺԳ. մեծ աթոռներ կը տեսնուէին հոն։

Դարբնուած երկաթէ ջահ մը, դեղին մեղրամոմէ ճրագներով բեռնաւորուած, աղօտ լոյս մը կ'արձակէր։ Սակայն ծաղկէ ողկոյզներու տակ ծածկուած ելեկտրական սրուակներ կը լուսաւորէին ընդարձակ սրահը։

—Էվէյէք, ի՞նչ լուր կայ, հարցուց հեղինակաւոր և հնչեղ ձայն մը։

—Բարի լուրեր, տէր։

—Ուրեմն պատմէ՛ նայինք... մեր մարդը ի՞նչ եղաւ։

—Բանէ մը չի կասկածիր... տխմարին մէկն է։

—Այդ մասին համակարծիք չեմ։

—Բայց կ'ուզեմ թէ մաղնիսացած մարդ մըն է որ իր մենամոլութենէն դատ ուրիշ բան չի տեսներ։

—Կարճ խօսքով, հեռաւոր երկիր մը չէ՞ գացած։

—Ո՛չ ա՛լ. Ռիշլիէօ փողոցը գտնուող յարկաբաժին մը իջած է, ուր կը փափաքիմ սենեակ մը վարձել, աչքէ չկորսնցնելու համար այդ թռչունը։

—Ի՞նչ ընելու եկած է Բարիզ։

—Ատ չեմ գիտեր։ Բայց կառախումբէն իջնելուն պէս Ազգ. Մատենադարան գնաց։

—Անշուշտ ետեւէն գացիր։

—Բնականաբար։ Նոյն իսկ քանի մը ժամ յօրանջեցի զգացած տաղտուկէս։

—Ինք ի՞նչ ըրաւ։

—Այդ միջոցին ամէն տեսակ հին գիրքեր և ձեռագիրներ ուզեց, անոնց պարունակութեան տեղեկանալու համար։

Երկու մարդիկը երկարօրէն խօսեցան, և Ռօմէն տը Սէրխօլ, զոր տխմար կոչած էր Էվէյէք, խօսակցութեան առարկայ դարձաւ։ Ի վերջոյ որոշ հրահանգներ ստացաւ Էվէյէք, ինչպէս նաեւ հարիւր ֆրանքնոց պանքատոմս մը, զոր անմիջապէս գրպանին մէջ անհետացուց խոկոյն։

—Լա՛ւ հասկցա՞ր ըսածներս։

—Այո՛, տէր։ Առաջին անգամ չէ որ այս կարգի գործեր միասին կը կատարենք։ Ուրեմն մնաս բարով, տէր։

—Երթաս բարով, Էվէյէք։ Զգուշութիւնը ձեռքէ մի՛ ձգեր բնաւ։

—Կրնաս հանգիստ քնանալ, Թէթա՛նկլ, երեւցածին չափ անմիտ մէկը չեմ։ Ցտեսութիւն։

Ու անշշուկ, ինչպէս որ եկած էր, Էվէյէք հեռացաւ, Պօլէի գորգէ շինուած դրան ծանր վարագոյրը վար ձգելով։

—Ազնուական պիտի ըլլայ, բայց նոյն իսկ ճաշի վար չդրաւ զիս, ըսաւ Էվէյէք կատաղութեամբ։ Այս օրուան չարաչար աշխատութենէն յետոյ՝ պարտէր այդ հաճոյակատարութիւնը կատարել։ Ա՛հ, պարոնը կ'ամչնա՞յ իր սպասաւորներուն վրայ։ Նոյն իսկ ինքզինքին առջեւ խոստովանիլ չուզեր։ Գործիդ գնա՛, տխմա՛ր. այս իրիկուն շատ չպիտի յոգնեցնեմ ինքզինքս։ Նախ լաւ ճաշ մը պիտի ընեմ Քաֆէ Պրիթանիքի մէջ, յետոյ անկողին պիտի մտնեմ։ Ճակատիս քրտինքով շահեցայ. բայց ամէն բանէ առաջ մօրաքոյր Միշէլին ողջագուրելու պիտի երթամ, որուն անուան տօնն է։ Եթէ պէտք եղածին պէս շարժիմ, մէկ ոսկի և թերեւս երկու ոսկի կարենամ փրցնել։

Ու իր խոշոր կարկինները բանալով, դէպի Կրավիլիէ փողոցը ուղղուեցաւ։

Երբ մայր Միշէլի տան առջեւ կը հասնէր, դիմացն ելաւ մզամուրճ ծախող պատանին, որ այլայլած դէմք մը ունէր։

—Հոս կը բնակի՞ս միթէ, հարցուց Էվէյէք, որ քանիցս Ֆոնթէնպլոյի անտառին մէջ տեսած էր այդ տղան։

—Ո՛չ, պատասխանեց Արխիմօ։ Անկիւնի խանութպանին պիտի յանձնեմ հաւաքած մզամուրճներս, իր նկուղին մէջ պահելու համար զանոնք։ Վաղը փողոց պիտի ելլեմ՝ ծախելու համար։ Իսկ դուք ի՞նչ գործ ունիք հոս։

—Ես մօրաքոյրս մայր Միշէլին տեսնելու կ'երթամ։

—Ա՛հ, մայր Միշէլ ձեր ազգակա՞նն է, յարեց Արխիմօ, բոլորովին շփոթած, որովհետեւ Ճուլիօ իրեն ըսած էր թէ ի՛նչ վտանգի պիտի մատնուէր, եթէ երբեք ճանչցուէր իր ինքնութիւնը։ Արխիմօ նաեւ կը յիշէր տեսած ըլլալ Ճուլիոյի եւ Էվէյէքի միասին խօսակցութիւնը. ուստի իրար կը ճանչնային անոնք։

Եթէ հինգ վայրկեան առաջ դուրս ելած ըլլար, Էվէյէք դէմ առ դէմ պիտի գար վիրաւորեալ Ճուլիոյի հետ, որ մեծ դժուարութեամբ բերուած էր Ֆոնթէնպլոյէն։

—Շատ դէպ ձախողուած մը պիտի ըլլար այդ հանդիպումը, ըսաւ Արխիմօ մտովի։ Բարեբախտաբար հայր Ճուլիօ հիմա հանգստօրէն պառկած է դեղանի ժամանակագործուհիին սենեակին մէջ, որ մեծ հոգածութեամբ կը խնամէ զանի, այնպէս որ մարդ փափագ կը զգայ հիւանդ ըլլալու. իր բարեկամին վիճակին վրայ ապահովուած, պատանին հեռացաւ յանկերգ մը մրմռալով, մինչ Էվէյէք մայր Միշէլի խցիկը կը մտնէր։

(Շարունակելի)